

FUNDACJA SĄDECKA

Ocena Aktywności

Gmin Subregionu Sądeckiego w 2019 r.

MAŁOPOLSKA

Partnerzy:

Ocena Aktywności

Gmin Subregionu Sądeckiego w 2019 r.

INSTYTUT EKONOMICZNY
PAŃSTWOWEJ WYŻSZEJ SZKOŁY ZAWODOWEJ
W NOWYM SĄCZU

PATRONAT HONOROWY:
Witold Kozłowski – Marszałek Województwa Małopolskiego
Ludomir Handzel – Prezydent Miasta Nowego Sącza
Maria Gubała – Starosta Gorlicki, Marek Kwiatkowski – Starosta Nowosądecki
Mieczysław Uryga – Starosta Limanowski

Nowy Sącz, lipiec 2020

Ocena Aktywności

Gmin Subregionu Sądeckiego w 2019 r.

Skład Zespołu:

1. dr Marek Reichel
2. dr Katarzyna Peter-Bombik
3. dr Piotr Serafin
4. mgr Monika Makowiecka
5. mgr Judyta Witowska

Wydawca:

Fundacja Sądecka
ul. Barbackiego 57, 33-300 Nowy Sącz
Telefon: 18 475 16 20
Adres e-mail: sekretariat@sadeczanin.info

ISBN 978-83-951742-4-7

Realizacja projektu:

Grzegorz Piechotka
Ewa Martyniec-Kowalczyk
Przemysław Bawołek
Joanna Olchawa
Bogusława Berdychowska
Kamila Jeleń-Kumor

Druk:

Goldruk, Nowy Sącz

Nowy Sącz, lipiec 2020

Szanowni Państwo,

Już po raz dwunasty mamy przyjemność zaprezentować wyniki Oceny Aktywności Gmin Subregionu Sądeckiego. To czas, kiedy oczy wszystkich zwrócone są na liderów samorządu w naszym regionie, to okazja do składania im gratulacji i świętowania przez nich sukcesu, ale także moment, kiedy uświadamiamy sobie, jak wiele pozostało jeszcze do zrobienia.

Chociaż Ocena Aktywności Gmin wyróżnia niekwestionowanych liderów rankingu, nie chodzi jedynie o wygraną. Najważniejsza jest dokonywana przez nich zmiana i tworzenie warunków do rozwoju. Z wielkim zainteresowaniem śledzę działalność gmin, które z roku na rok pną się w górę rankingu. Ocena ma na celu rozpropagowanie wspólnych wysiłków w nieustannym rozwijaniu naszych „Małych Ojczyzn”.

Pracę i rozwój samorządów mierzy się nie tylko metrami kwadratowymi chodników, kilometrami ścieżek rowerowych czy sieci wodociągowych i kanalizacyjnych. Ranking bierze pod uwagę wiele aspektów działalności gmin. Na Ocenę Aktywności Gmin składa się pięć modułów, co pozwala wskazać szanse na rozwój w różnych dziedzinach pracy samorządów. Ranking Oceny Aktywności Gmin może być podpowiedzią, na których elementach warto się skupić i je dopracować. To również dobry wskaźnik dla mieszkańców, którzy mogą przyjrzeć się działalności swoich samorządów i dostrzec ich mocne strony.

Rozwój dotyczy nie tylko samorządów, ale również tego wyjątkowego rankingu. Sześć lat temu, do gmin powiatu nowosądeckiego oraz miasta Nowego Sącza dołączone zostały gminy powiatu limanowskiego i gorlickiego. Ocena Aktywności Gmin to przede wszystkim zaangażowanie specjalistów i ekspertów. Co roku zajmuje się nim zespół badaczy z Instytutu Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu pod kierunkiem profesora Tadeusza Kudłacza. Ich niezależna ocena pozwala na wyróżnienie regionalnych liderów samorządowych.

W tym roku liderem w Subregionie Sądeckim zostało miasto i gmina uzdrowskowa

Muszyna. Samorząd, na którego czele stoi burmistrz Jan Golba, wielokrotnie triumfował w zestawieniu Oceny Aktywności Gmin w poprzednich latach. Nie dziwi również wysoka pozycja Nowego Sącza, który po raz kolejny okazał się najbardziej efektywny w realizacji polityki społecznej. Czarnym koniem tegorocznego rankingu jest miasto Gorlice, które awansowało z ósmego miejsca w roku 2019 na drugie. To pokazuje, jak wiele pracy w poprzednim roku wykonał burmistrz Rafał Kukła wraz z samorządowcami, aby dziś Gorlice mogły świętować swój sukces.

Sukces nie przychodzi znikąd. Wysokie lokaty w rankingu to mozolna praca samorządów w realizowaniu inwestycji i godziny rozważań, aby podjąć korzystne decyzje. Wszystkim gminom przekazuję wyrazy szacunku za pracę na rzecz gospodarczego i społecznego rozwoju.

Zygmunt Berdychowski

Przewodniczący Rankingu „Ocena Aktywności Gmin
Subregionu Sądeckiego w 2019 r.

Nowy Sącz, lipiec 2020 rok

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	7
I. UWAGI WYJAŚNIAJĄCE	8
II. PREZENTACJA WYNIKÓW CZĄSTKOWYCH	11
1. Generowanie dochodów	11
1.1. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących	11
1.2. Nadwyżka operacyjna per capita	13
1.3. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	15
1.4. Dochody własne per capita	18
1.5. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita	19
2. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza	22
2.1. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	22
2.2. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	24
2.3. Wydatki na promocję gminy per capita	26
2.4. Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	28
3. Aktywność inwestycyjna gminy	30
3.1. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	30
3.2. Wydatki majątkowe per capita	32
3.3. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia	34
3.4. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita	36
3.5. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita	38
3.6. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita	40
3.7. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita	42
3.8. Środki unijne per capita	45
4. Efekty polityki społecznej	47
4.1. Saldo migracji na 1000 mieszkańców	47
4.2. Stopa bezrobocia rejestrowanego	49
4.3. Wydatki na ochronę zdrowia per capita	51
4.4. Liczba organizacji pozarządowych (fundacje, stowarzyszenia) na 1000 mieszkańców	53
4.5. Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	55
4.6. Wskaźnik komputeryzacji szkół (liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu)	57
4.7. Wyniki egzaminów gimnazjalnych według miejsca zamieszkania	59
III. UOGÓLNIONA OCENA AKTYWNOŚCI GMIN SUBREGIONU SĄDECKIEGO	64

Wprowadzenie

Instytut Ekonomiczny Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu przeprowadził analizę aktywności gmin Sądeckizyny za kolejny, 2019 rok. Przedstawiana publikacja – podobnie jak za lata wcześniejsze – jest wynikiem współpracy Instytutu z Fundacją Sądecką, która jest głównym inicjatorem przedsięwzięcia oceny aktywności gmin subregionu sądeckiego.

Tegoroczny ranking był siódmym z kolei, przeprowadzanym dla wszystkich gmin powiatów subregionu sądeckiego: gorlickiego, limanowskiego, nowosądeckiego łącznie z Miastem Nowy Sącz. Wcześniejsze analizy i oceny, ograniczały się do gmin powiatu nowosądeckiego. Biorąc te ostatnie pod uwagę, jest to już dwunasta nasza publikacja ujmująca oceny osiągnięć badanych gmin.

Analizowanych łącznie było 39 jednostek, co z uwagi na ich liczbę wymagało sporego nakładu pracy związanej z przygotowaniem i odpowiednim przetworzeniem faktografii oraz opracowaniem wyników analizy. Bardzo dziękuję w tym miejscu za wysiłek Zespołowi Instytutu Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu, w tym zwłaszcza kierującemu pracami, Panu doc. dr Markowi Reichelowi. Pragnę również serdecznie podziękować Władzom Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie za pomoc w pozyskaniu materiałów liczbowych, niezbędnych dla realizacji koniecznych analiz. Bez tych informacji przedmiotowy ranking nie byłby możliwy.

W przeprowadzanej w kolejnych latach ocenie branych jest pod uwagę kilka komponentów obrazujących różne dokonania gmin. Główne znaczenie mają jednak, dokumentowane wskaźnikami finansowymi, osiągnięcia rozwojowe. Warto to podkreślić, gdyż tego rodzaju dokonania, pomimo, że odnotowane w skali jednego roku, swym efektem oddziaływać będą na warunki życia mieszkańców przez szereg kolejnych lat. W wielu z nich widzieć można podstawę do dalszego, trwałego rozwoju wskazywanych gmin.

Pragnę pogratulować zwycięzcom rankingu. Mam świadomość, że wysokie miejsca w ocenie są następstwem dużego wysiłku władz gmin, jak również całych społeczności lokalnych, w podejmowaniu i skutecznym realizowaniu wyzwań rozwojowych, w tym wykorzystaniu nadarzających się szans. Władzom wszystkim gmin Subregionu Sądeckiego życzę trafnych decyzji skutkujących wysokimi wskaźnikami rozwoju również w roku bieżącym (2020), którego wyniki mogą być przedmiotem kolejnej oceny.

Prof. dr hab. Tadeusz Kudłacz

Dyrektor Instytutu Ekonomicznego
PWSZ w Nowym Sączu

I. UWAGI WYJAŚNIAJĄCE

Analiza aktywności gmin Sądeckizny, będąca przedmiotem niniejszego opracowania, obejmuje 39 jednostek terytorialnych szczebla podstawowego z powiatów: gorlickiego (10), limanowskiego (12) i nowosądeckiego (16) oraz Nowy Sącz – miasto na na prawach powiatu (1). Tab. 1 prezentuje podstawowe informacje (liczbę ludności i powierzchnię) badanych jednostek samorządu terytorialnego.

Tab. 1. Gminy Subregionu Sądeckiego – zestawienie jednostek poddanych badaniu

Lp.	Gmina	Ludność	Powierzchnia (ha)	Status	
1	Powiat gorlicki	Gorlice	17 278	gmina wiejska	
2		Lipinki	6 792		
3		Łużna	8 535		
4		Moszczenica	4 983		
5		Ropa	5 507		
6		Sękowa	4 980		
7		Uście gorlickie	6 848		
8		Biecz	16 808	gmina miejsko-wiejska	
9		Bobowa	9 798		
10		Gorlice (miasto)	27 357	2.353	gmina miejska
11	Powiat limanowski	Dobra	9 983	gmina wiejska	
12		Jodłownik	8 690		
13		Kamienica	7 850		
14		Laskowa	8 206		
15		Limanowa	25 607		
16		Łukowica	10 062		
17		Mszana Dolna	17 623		
18		Niedźwiedź	7 337		
19		Słopnice	6 764		
20		Tymbark	6 591		
21		Limanowa (miasto)	15 162		1.870
22		Mszana Dolna (miasto)	7 889	2.710	

23	Powiat nowosądecki	Chelmiec	28 834	11.197	gmina wiejska
24		Gródek n/Dunajcem	9 252	8.819	
25		Grybów	25 579	15.315	
26		Kamionka Wielka	10 432	6.498	
27		Korzenna	14 497	10.695	
28		Łabowa	6 089	11.915	
29		Łącko	16 522	13.295	
30		Łososina Dolna	11 144	8.476	
31		Nawojowa	8 730	5.021	
32		Podegrodzie	13 279	6.473	
33		Rytko	3 777	4.190	
34		Krynica-Zdrój	16 680	14.513	gmina miejsko-wiejska
35		Muszyna	11 566	14.144	
36		Piwniczna-Zdrój	10 588	12.646	
37		Stary Sącz	23 801	10.088	
38		Grybów (miasto)	6 026	1.695	gmina miejska
39		Nowy Sącz	83 794	5.758	miasto na prawach powiatu

Źródło: dane GUS za rok 2018, www.stat.gov.pl.

Ocena aktywności gmin Sądeckizny to projekt realizowany przez pracowników Instytutu Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu od 2008 roku. Warto podkreślić, że na przestrzeni tego okresu pewnej modyfikacji uległ zarówno zakres podmiotowy analizy (mimo, że zawsze stosowano nazwę „Sądeckizna”), jak i zakres przedmiotowy w rozumieniu wskaźników wykorzystanych do analizy. W pierwszych pięciu latach (analizy za lata 2008-2012) badanie odnosiło się do gmin powiatu nowosądeckiego oraz miasta Nowego Sącza. Od roku 2014 badaniem obejmowane są również gminy powiatu gorlickiego i powiatu limanowskiego.

Wykorzystane w ocenie wskaźniki (w liczbie 24) zostały przyporządkowane do czterech głównych kategorii, którymi są: generowanie dochodów, pozainwestycyjna działalność gospodarcza, aktywność inwestycyjna gminy i efekty polityki społecznej. Część z tych wskaźników rekomendowana jest przez Ministerstwo Finansów (jako wskaźniki zalecane przy ocenie sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego), natomiast wszystkie zestawione zostały w Tab.2.

Tab. 2. Wskaźniki uwzględnione w opracowaniu

Lp.	Wskaźnik
I. Generowanie dochodów	
1.	Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących
2.	Nadwyżka operacyjna per capita
3.	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem
4.	Dochody własne per capita
5.	Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita
II. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza	
1.	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców
2.	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców
3.	Wydatki na promocję gminy per capita
4.	Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)
III. Aktywność inwestycyjna gminy	
1.	Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem
2.	Wydatki majątkowe per capita
3.	Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia
4.	Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita
5.	Wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) na oświatę i wychowanie per capita
6.	Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita
7.	Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita
8.	Środki unijne per capita
IV. Efekty polityki społecznej	
1.	Saldo migracji na 1000 mieszkańców
2.	Stopa bezrobocia rejestrowanego
3.	Wydatki na ochronę zdrowia per capita
4.	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców
5.	Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)
6.	Wskaźnik komputeryzacji szkół
7.	Wyniki egzaminów gimnazjalnych

Źródło: opracowanie własne.

II. PREZENTACJA WYNIKÓW CZĄSTKOWYCH

1. Generowanie dochodów

1.1. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących

Nadwyżka operacyjna traktowana jest – zwłaszcza w krótkiej perspektywie czasu – jako jeden z najbardziej syntetycznych wyznaczników zarówno kondycji finansowej jednostki samorządu, jej potencjału inwestycyjnego, jak i zdolności pozyskiwania kapitału obcego. W pewnym uproszczeniu można powiedzieć, że jej wielkość pokazuje wielkość środków pozostających do dyspozycji jednostki po sfinansowaniu podstawowych potrzeb o charakterze bieżącym i w związku z tym określana jest ona często mianem „barometru” kondycji finansowej jednostki. Z reguły wykazuje ona pozytywną korelację z wielkością dochodów ogółem w przeliczeniu na mieszkańca, jednakże zależność ta nie ma charakteru bezwarunkowego.

Nadwyżka operacyjna stanowi dodatni wynik różnicy pomiędzy dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi w danym roku budżetowym (wynik ujemny to „deficyt operacyjny”). Zgodnie z art. 235 ustawy o finansach publicznych, dochodami bieżącymi budżetu jednostki samorządu terytorialnego są „dochody budżetowe niebędące dochodami majątkowymi”, czyli dochodami obejmującymi dotacje i środki przeznaczone na inwestycje, dochody ze sprzedaży majątku oraz dochody w tytule przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności. Analogicznie, wydatkami bieżącymi budżetu – w rozumieniu art. 236 – są „wydatki budżetowe niebędące wydatkami majątkowymi” (inwestycje i zakupy inwestycyjne, zakup i objęcie akcji i udziałów, wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego). W grupie wydatków bieżących można wyodrębnić kilka głównych kategorii wydatków bieżących, do których należą między innymi wydatki jednostek budżetowych na wynagrodzenia i realizację zadań statutowych, dotacje na zadania bieżące, świadczenia na rzecz osób fizycznych, wypłaty w z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez jednostkę samorządu, jak i wydatki na obsługę długu danej jednostki.

Na potrzeby badania aktywności gmin Sądeckiejszyny wykorzystano relację nadwyżki operacyjnej oraz wydatków bieżących. Interpretacja tego wskaźnika generalnie opiera się na założeniu, że im większa jest jego wartość (wyższy udział nadwyżki operacyjnej w wydatkach bieżących), tym sytuacja jednostki samorządu terytorialnego jest korzystniejsza.

Tab. 3. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie

Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Chełmiec	0,18	1.	Biecz	3,00
2.	Moszczenica	0,16	2.	Dobra	2,33
3.	Korzenna	0,13	3.	Łabowa	2,00
4.	Limanowa	0,12	3.	Uście Gorlickie	2,00
	Muszyna	0,12		4.	Limanowa (m)
	Nawojowa	0,12	4.	Łososina Dolna	1,80
5.	Bobowa	0,11	5.	Nowy Sącz	1,60
	Grybów	0,11		5.	Ropa
6.	Gorlice (m)	0,10	6.	Jodłownik	1,50
	Mszana Dolna	0,10		6.	Laskowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 4. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Moszczenica	0,16	1.	Biecz	3,00
2.	Bobowa	0,11	2.	Uście Gorlickie	2,00
3.	Gorlice (m)	0,10	3.	Ropa	1,60
4.	Biecz	0,09	4.	Moszczenica	1,23
5.	Gorlice	0,08	5.	Gorlice (m)	1,00
	Ropa	0,08			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 5. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa	0,12	1.	Dobra	2,33
2.	Mszana Dolna	0,10	2.	Limanowa (m)	1,80
3.	Jodłownik	0,09	3.	Jodłownik	1,50
	Limanowa (m)	0,09		3.	Laskowa
	Łukowica	0,09	4.	Łukowica	1,00
			4.	Mszana Dolna	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 6. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Chełmiec	0,18	1.	Łabowa	2,00
2.	Korzenna	0,13	2.	Łososina Dolna	1,80
3.	Muszyna	0,12	3.	Nowy Sącz	1,60
	Nawojowa	0,12	4.	Korzenna	1,30
4.	Grybów	0,11	5.	Grybów (m)	1,00
				Łącko	1,00
				Stary Sącz	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analizując wartości wskaźnika relacji nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących badanych jednostek samorządu terytorialnego, które w roku 2019 znalazły się w „pierwszej dziesiątce” rankingu, można zauważyć, że uzyskane w omawianym zakresie wartości były porównywalne do wyników osiągniętych przez gminy w ubiegłym (2018) roku. Jednakże, w grupie tej nastąpiła pewna rotacja gmin, które zdobyły najlepsze wyniki.

Pierwsze miejsce w ogólnej klasyfikacji zajęła gmina Chełmiec (z wynikiem 0,18), która nie zmieniła lokaty w stosunku do roku ubiegłego. W „pierwszej trójce” zestawienia znalazły się ponadto dwie gminy: Moszczenica (0,16) oraz Korzenna (0,13), które awansowały w stosunku do poprzedniego roku kolejno z czwartej oraz szóstej pozycji.

1.2. Nadwyżka operacyjna per capita

Nadwyżka operacyjna uznawana jest za jeden z istotniejszych wyznaczników kondycji finansowej jednostek samorządu terytorialnego. W związku z tym w analizie aktywności gmin Sądeckizny został wykorzystany także wskaźnik prezentujący jej wielkość w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Przyjęto, że im wyższa wartość wskaźnika, tym lepsza sytuacja badanych jednostek.

Tab. 7. Nadwyżka operacyjna per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Chełmiec	827,88	1.	Biecz	3,39
2.	Moszczenica	655,71	2.	Dobra	2,22
3.	Korzenna	602,74	3.	Limanowa (m)	2,01
4.	Nowy Sącz	547,98	4.	Nowy Sącz	1,80
5.	Bobowa	546,14	5.	Łabowa	1,74
6.	Muszyna	519,51	6.	Łososina Dolna	1,70
7.	Limanowa	497,95	7.	Uście Gorlickie	1,68
8.	Nawojowa	495,45	8.	Ropa	1,63
9.	Grybów	494,76	9.	Laskowa	1,58
10.	Łukowica	445,38	10.	Jodłownik	1,53

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 8. Nadwyżka operacyjna per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Moszczenica	655,71	1.	Biecz	3,39
2.	Bobowa	546,14	2.	Uście Gorlickie	1,68
3.	Ropa	413,23	3.	Ropa	1,63
4.	Gorlice (m)	388,61	4.	Moszczenica	1,35
5.	Biecz	375,15	5.	Gorlice (m)	1,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 9. Nadwyżka operacyjna per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa	497,95	1.	Dobra	2,22
2.	Łukowica	445,38	2.	Limanowa (m)	2,01
3.	Mszana Dolna	439,36	3.	Laskowa	1,58
4.	Limanowa (m)	433,09	4.	Jodłownik	1,53
5.	Jodłownik	400,88	5.	Łukowica	1,09
				Mszana Dolna	1,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 10. Nadwyżka operacyjna per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Chelmiec	827,88	1.	Nowy Sącz	1,80
2.	Korzenna	602,74	2.	Łabowa	1,74
3.	Nowy Sącz	547,98	3.	Łososina Dolna	1,70
4.	Muszyna	519,51	4.	Korzenna	1,30
5.	Nawojowa	495,45	5.	Grybów (m)	1,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Zestawienie w 2019 „otworzyła” z wynikiem 827,88 zł gmina Chelmiec, która utrzymała swoją pozycję w odniesieniu do w rankingu za rok 2018. Drugą oraz trzecią lokatę zajęły gminy: Moszczenica (655,71 zł), a także Korzenna (602,74 zł), wyprzedzając w omawianym zakresie gminę Bobowa oraz Limanowa, które w 2018 roku obejmowały niniejsze miejsca.

1.3. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem

Aby jednostka samorządu terytorialnego dobrze działała i rozwijała się, musi realizować określone zadania – zarówno o charakterze bieżącym, jak i rozwojowym. Do ich realizacji konieczne są zasoby finansowe, które według zapisów Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego „powinny być proporcjonalne do kompetencji przewidzianych przez Konstytucję lub prawo”. Istotną część tych zasobów stanowią dochody. W przypadku Polski, zgodnie z art. 167 Konstytucji RP, „dochodami jednostek samorządu są ich dochody własne, subwencje ogólne i dotacje celowe z budżetu państwa”. Pierwszą z wymienionych kategorii dochodowych stanowią dochody własne, które (mimo braku definicji ustawowej) traktowane są jako dochody ściśle związane z jednostkami samorządu i oddane im we władanie, co oznacza dla nich pewną możliwość oddziaływania na wielkość i konstrukcję tych dochodów (zwłaszcza w przypadku jednostek podstawowych), a tym samym ograniczony wpływ państwa w tym obszarze.

Katalog dochodów własnych jednostek samorządu wszystkich szczebli organizacyjnych wynika z ustawy o dochodach jednostek samorządu i w przypadku gmin (art. 4) obejmuje wpływy z podatków (od nieruchomości, rolnego, leśnego, od środków transportowych, dochodowego od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej, od spadków i darowizn, od czynności cywilnoprawnych), wpływy z opłat (między innymi skarbowej, targowej, miejscowej, uzdrowskiej, od posiadania psów, eksploatacyjnej), dochody uzyskiwane przez gminne jednostki budżetowe oraz wpłaty od gminnych zakładów budżetowych, dochody z majątku gminy, spadki, zapisy i darowizny na rzecz gminy, oraz dochody z kar pieniężnych i grzywien. W rozumieniu ustawy dochody własne stanowi także 5% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami (o ile

odrębne przepisy nie stanowią inaczej), odsetki od pożyczek udzielanych przez gminę, odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody gminy, a także odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych gminy, jak również dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego i inne dochody należne gminie na podstawie odrębnych przepisów. Do dochodów własnych (mimo, że jest to dyskusyjne) wliczane są również dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy (39,34%) oraz podatku dochodowego od osób prawnych, od podatników tego podatku, posiadających siedzibę na obszarze gminy (6,71%).

Analizując udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostki samorządu terytorialnego przyjmuje się, że im ten udział jest większy, tym większa jest samodzielność tej jednostki a także przewidywalność określonych zdarzeń i procesów finansowych. Wysoki poziom dochodów własnych związany jest bowiem z ich relatywnie dużą stabilnością w czasie, co daje możliwość podejmowania określonych decyzji zarówno o charakterze taktycznym, jak i strategicznym, a tym samym kształtowania lokalnej polityki finansowej.

Tab. 11. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	0,54	1.	Mszana Dolna	1,18
2.	Gorlice (m)	0,49	2.	Mszana Dolna (m)	1,17
3.	Limanowa (m)	0,45	3.	Rytko	1,16
4.	Muszyna	0,44	4.	Łososina Dolna	1,14
5.	Nowy Sącz	0,43	5.	Łukowica	1,13
6.	Mszana Dolna (m)	0,42		Muszyna	1,13
7.	Chełmiec	0,36	6.	Dobra	1,12
8.	Tymbark	0,32		Kamienica	1,12
9.	Piwniczna-Zdrój	0,30	7.	Jodłownik	1,10
10.	Nawojowa	0,29		Lipinki	1,10
	Rytko	0,29		Tymbark	1,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 12. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	0,49	1.	Lipinki	1,10
2.	Gorlice	0,26	2.	Biecz	1,09
	Uście Gorlickie	0,26	3.	Sękowa	1,05
3.	Biecz	0,25	4.	Gorlice	1,04
4.	Lipinki	0,23	5.	Moszczenica	1,00
	Sękowa	0,23			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 13. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	0,45	1.	Mszana Dolna	1,18
2.	Mszana Dolna (m)	0,42	2.	Mszana Dolna (m)	1,17
3.	Tymbark	0,32	3.	Łukowica	1,13
4.	Limanowa	0,25	4.	Dobra	1,12
5.	Jodłownik	0,22		Kamienica	1,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 14. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	0,54	1.	Rytro	1,16
2.	Muszyna	0,44	2.	Łososina Dolna	1,14
3.	Nowy Sącz	0,43	3.	Muszyna	1,13
4.	Chełmiec	0,36	4.	Łabowa	1,09
5.	Piwniczna-Zdrój	0,30	5.	Podegrodzie	1,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analizując wyniki uzyskane przez liderów rankingu, z punktu widzenia udziału dochodów własnych w dochodach ogółem, można zauważyć, iż w porównaniu do roku 2018, te same trzy jednostki – gmina Krynica-Zdrój, miasto Gorlice i miasto Limanowa – zajęły „czołowe” pozycje w zestawieniu. Przy czym miasto Gorlice (0,49) awansowało z miejsca trzeciego na drugie, wyprzedzając w tym zakresie miasto Limanowa (0,45), które obejmowało niniejszą lokatę w 2018 r. Uzyskane przez te jednostki wyniki były nieznacznie niższe (o około 0,05), niż w roku 2018.

1.4. Dochody własne per capita

Omówione we wcześniejszym punkcie dochody własne są często zestawiane z liczbą mieszkańców danej jednostki samorządu. Relacja ta (dochody własne per capita) stanowi jeden z popularniejszych mierników sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego. Jest on wykorzystywany głównie w analizie porównawczej sytuacji kilku jednostek lub w analizie wybranej jednostki na przestrzeni określonego czasu.

Tab. 15. Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	3 476,24	1.	Muszyna	1,52
2.	Nowy Sącz	3 251,26	2.	Mszana Dolna	1,32
3.	Muszyna	3 113,91	3.	Mszana Dolna (m)	1,26
4.	Limanowa (m)	2 594,07	4.	Lipinki	1,25
5.	Gorlice (m)	2 403,63	5.	Moszczenica	1,21
6.	Chelmiec	2 124,28	6.	Gorlice (m)	1,19
7.	Mszana Dolna (m)	1 912,98		Jodłownik	1,19
8.	Uście Gorlickie	1 669,76	7.	Biecz	1,17
9.	Tymbark	1 630,04		Dobra	1,17
10.	Piwniczna-Zdrój	1 488,58		Grybów	1,17
				Limanowa	1,17
				Łososina Dolna	1,17
				Słopnice	1,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 16. Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	2 403,63	1.	Lipinki	1,25
2.	Uście Gorlickie	1 669,76	2.	Moszczenica	1,21
3.	Sękowa	1 304,89	3.	Gorlice (m)	1,19
4.	Gorlice	1 238,64	4.	Biecz	1,17
5.	Biecz	1 235,25	5.	Łużna	1,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 17. Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	2 594,07	1.	Mszana Dolna	1,32
2.	Mszana Dolna (m)	1 912,98	2.	Mszana Dolna (m)	1,26
3.	Tymbark	1 630,04	3.	Jodłownik	1,19
4.	Limanowa	1 252,57	4.	Dobra	1,17
5.	Jodłownik	1 159,52		Limanowa	1,17
				Słopnice	1,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 18. Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	3 476,24	1.	Muszyna	1,52
2.	Nowy Sącz	3 251,26	2.	Grybów	1,17
3.	Muszyna	3 113,91		Łososina Dolna	1,17
4.	Chełmiec	2 124,28	3.	Rytro	1,14
5.	Piwniczna-Zdrój	1 488,58	4.	Łącko	1,13
				Piwniczna-Zdrój	1,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Porównując wartości wskaźnika dochodów własnych per capita, uzyskanych przez 39 badanych gmin Subregionu Sądeckiego, można zauważyć nieznaczne zmiany wśród liderów rankingu względem 2018 roku. Pierwsze i drugie miejsce w ogólnej klasyfikacji, z punktu widzenia dochodów własnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca, w roku 2019 zajęły gmina Krynica-Zdrój i miasto Nowy Sącz z wynikami 3476,24 zł i 3251,26 zł. Trzecią lokatę (z kwotą 3113,91 zł) uzyskała gmina Muszyna.

1.5. Wpływ z podatków i opłat lokalnych per capita

Wpływy z podatków i opłat lokalnych mają kluczowe znaczenie dla samodzielności finansowej gmin, a zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, zaliczane są do ich dochodów własnych. Nie zostały one nigdzie zdefiniowane w sposób jednoznaczny, jednakże przypisuje im się określone cechy, do których należy zaliczyć finansowanie istniejących potrzeb jednostki samorządu terytorialnego, jak i umożliwienie władzom lokalnym kształtowania własnych dochodów poprzez przekazanie im określonego (w rzeczywistości ograniczonego) władztwa podatkowego. Podatki lokalne w Polsce tworzą obecnie grupę siedmiu tytułów, którymi są:

podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek leśny, podatek od środków transportowych, podatek dochodowy od osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej, podatek od spadków i darowizn, a także podatek od czynności cywilnoprawnych. Do grupy opłat lokalnych zaliczyć natomiast należy między innymi opłatę skarbową, opłatę targową, opłatę miejscową, opłatę uzdrowską, opłatę od posiadania psów oraz opłatę eksploatacyjną.

Podatki i opłaty lokalne stanowią jedno ze źródeł dochodów własnych gmin. Na terenie całego kraju obowiązują jednolite kategorie podatków i opłat lokalnych (wprowadzane ustawowo na szczeblu centralnym), jednakże władzom gminnym przekazano pewne uprawnienia w zakresie tzw. władztwa daninowego, dotyczące kształtowania obciążeń daninowych¹. Obejmują one między innymi stawki podatkowe (w zakresie wyznaczonym ustawą), podstawę opodatkowania, zwolnienia przedmiotowe, zwolnienia podmiotowe, a także ulgi podatkowe. Dodatkowo władze gminy mogą także umarzać należności, rozkładać je na raty, itp.²

Należy jednak pamiętać, że terminy „podatki lokalne” i „opłaty lokalne” dla potrzeb niniejszego opracowania obejmują wszystkie tytuły wymienione w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (a nie tylko te, które zostały wprowadzone ustawą o podatkach i opłatach lokalnych). Wskaźnik wykorzystany w ocenie aktywności gmin Sądeckich oparty został na relacji pomiędzy wolumenem wpływów z podatków i opłat lokalnych w badanej gminie a ilością jej mieszkańców.

Tab. 19. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	1 240,94	1.	Laskowa	1,16
2.	Nowy Sącz	835,69	2.	Korzenna	1,13
3.	Muszyna	827,71	3.	Łużna	1,11
4.	Gródek nad Dunajcem	737,80	4.	Kamionka Wielka	1,10
5.	Limanowa (m)	722,98	5.	Biecz	1,08
6.	Gorlice (m)	694,79		Dobra	1,08
7.	Tymbark	619,40		Grybów (m)	1,08
8.	Uście Gorlickie	567,24		Jodłownik	1,08
9.	Mszana Dolna (m)	463,30		Lipinki	1,08
10.	Piwniczna-Zdrój	443,97		Łącko	1,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2.04.1997 r., (Dz. U. z 1997 r. nr 78, poz. 483, z późn. zmianami), art. 168.

² R. Przygodzka, *Władztwo podatkowe a stabilność finansowa gmin*, [w:] *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*, nr 40 (4/2014), s.335.

Tab. 20. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	694,79	1.	Łużna	1,11
2.	Uście Gorlickie	567,24	2.	Biecz	1,08
3.	Sękowa	382,09		Lipinki	1,08
4.	Biecz	321,81	3.	Ropa	1,07
5.	Gorlice	241,63	4.	Moszczenica	1,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.21. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	722,98	1.	Laskowa	1,16
2.	Tymbark	619,40	2.	Dobra	1,08
3.	Mszana Dolna (m)	463,30		Jodłownik	1,08
4.	Laskowa	284,22	3.	Łukowica	1,07
5.	Jodłownik	275,07	4.	Mszana Dolna	1,06
				Tymbark	1,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.22. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	1 240,94	1.	Korzenna	1,13
2.	Nowy Sącz	835,69	2.	Kamionka Wielka	1,10
3.	Muszyna	827,71	3.	Grybów (m)	1,08
4.	Gródek nad Dunajcem	737,80		Łącko	1,08
5.	Piwniczna-Zdrój	443,97	4.	Podegrodzie	1,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analizując wielkość wpływów do budżetów gmin Subregionu Sądeckiego z tytułu podatków i opłat lokalnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca, można zauważyć, że grupa liderów rankingu jest tożsama z gminami, które zajmowały czołowe pozycje w zestawieniu za 2018 rok.

Wśród analizowanych jednostek samorządu terytorialnego pierwsze miejsce pod względem wielkości wpływów do budżetu z tytułu podatków i opłat lokalnych per capita zajęła gmina Krynica-Zdrój, z wartością wskaźnika 1240,94 zł. Warto zauważyć, że gmina ta jest niekwestionowanym

liderem w omawianej kategorii, zajmując pod tym względem niezmiennie pierwsze miejsce w zestawieniu od 2013 roku. Na drugiej pozycji znalazło się miasto Nowy Sącz (835,69 zł). Trzecią lokatę objęła gmina Muszyna (827,71 zł). Warto także zwrócić uwagę, że w 2019 roku wartości omawianego wskaźnika były nieznacznie wyższe niż w 2018 roku.

2. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza

2.1. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Przedsiębiorczość odgrywa istotną rolę w procesie wzrostu gospodarczego, gdyż stanowi szansę na znaczące zwiększenie potencjału rozwojowego. Cechuje ją myślenie perspektywiczne, rozwojowe, jak również postrzeganie zmian zachodzących na rynku jako sprzyjających okoliczności do realizowania nowych pomysłów oraz tworzenia pewnych wartości. Przedsiębiorczość pełni w systemie ekonomicznym wiele ważnych funkcji. Umożliwia ona pełne wykorzystanie zasobów (nawet kosztem wysokiego ryzyka), w szczególności niematerialnych, do których można zaliczyć między innymi wiedzę i kapitał intelektualny, będące fundamentem nowoczesnych gospodarek.

Stworzenie korzystnych warunków rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, której odpowiednio wysoki poziom stanowi podstawowy czynnik rozwoju tych procesów, należy do głównych zadań władz samorządowych, ponoszących pełną odpowiedzialność za efekty prowadzonej polityki rozwoju i rozwój przedsiębiorczości lokalnej. Dysponują one w tym zakresie między innymi krótko- i długoterminowymi instrumentami finansowymi, infrastrukturą techniczną (w tym drogową i kanalizacyjną), przy pomocy których mogą oddziaływać na lokalne życie gospodarcze.

Biorąc pod uwagę fakt, iż jednym z elementów świadczących o aktywności danej jednostki samorządu terytorialnego, będącym także wyznacznikiem poziomu przedsiębiorczości w gminie, jest nie tylko liczba działających, lecz także nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, w niniejszym opracowaniu uwzględniono wskaźnik stanowiący iloraz nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w danej jednostce i liczby jej mieszkańców.

Tab. 23. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Łabowa	12,32	1.	Nawojowa	1,41
2.	Uście Gorlickie	12,12	2.	Łabowa	1,28
3.	Rytro	11,91	3.	Dobra	1,18
4.	Nawojowa	11,34	4.	Sękowa	1,17
5.	Sękowa	11,24	5.	Moszczenica	1,13
6.	Mszana Dolna	11,07	6.	Gródek nad Dunajcem	1,11
7.	Mszana Dolna (m)	10,65		Mszana Dolna	1,11
8.	Gródek nad Dunajcem	10,59	7.	Łukowica	1,10
9.	Dobra	10,52	8.	Gorlice	1,09
10.	Nowy Sącz	10,49		Łużna	1,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 24. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	12,12	1.	Sękowa	1,17
2.	Sękowa	11,24	2.	Moszczenica	1,13
3.	Ropa	8,72	3.	Gorlice	1,09
4.	Gorlice	8,68		Łużna	1,09
5.	Bobowa	7,45	4.	Biecz	1,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 25. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Mszana Dolna	11,07	1.	Dobra	1,18
2.	Mszana Dolna (m)	10,65	2.	Mszana Dolna	1,11
3.	Dobra	10,52	3.	Łukowica	1,10
4.	Laskowa	10,11	4.	Kamienica	1,05
5.	Niedźwiedź	10,09	5.	Laskowa	0,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 26. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Łabowa	12,32	1.	Nawojowa	1,41
2.	Rytró	11,91	2.	Łabowa	1,28
3.	Nawojowa	11,34	3.	Gródek nad Dunajcem	1,11
4.	Gródek nad Dunajcem	10,59	4.	Rytró	1,08
5.	Nowy Sącz	10,49	5.	Podegrodzie	1,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Uwzględniając wartości wskaźników w gminach znajdujących się w „pierwszej dziesiątce” pod względem liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, należy zwrócić uwagę, że w 2018 roku były one znacząco wyższe.

Wśród analizowanych jednostek samorządu terytorialnego pierwsze miejsce pod względem liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych zajęła gmina Łabowa z wynikiem

12,32. Jednostka ta istotnie awansowała w ogólnym zestawieniu względem 2018 roku. Na drugiej pozycji znalazła się gmina Uście Gorlickie, która uzyskała wynik 12,12. Trzecią lokatę pod względem liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców objęła gmina Rytro, w przypadku której wartość omawianego wskaźnika była jedynie o 0,41 niższa od najwyższej i wynosiła 11,91.

Warto zwrócić uwagę, że – w stosunku do 2018 roku – istotnie zmieniła się kolejność najlepszych gmin. W grupie trzech najlepszych gmin powtórzyła się zaledwie jedna gmina z zestawienia za 2018 rok.

2.2. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Jednym z warunków sprawnego funkcjonowania oraz rozwoju podmiotów gospodarczych jest likwidacja głównych barier hamujących ich rozwój. W szczególności zaliczyć można do nich niekorzystne rozwiązania prawne, nadmierny fiskalizm państwa, rozbudowaną i skomplikowaną biurokrację, niewystarczająco rozwiniętą infrastrukturę instytucjonalną, a także słabą jakość kapitału ludzkiego i klimatu społecznego w regionie, czy też utrudnienia w dostępie do kapitału. W tym rozumieniu bariery rozwoju przedsiębiorczości przyczyniają się do ograniczonej swobody działania podmiotów, utrudniając tym samym procesy rozwojowe, a w skrajnych przypadkach prowadząc do upadku organizacji. Niemniej jednak, pojawiające się ograniczenia stymulują także – w przypadku podmiotów gospodarczych – działania przedsiębiorcze i innowacyjne, przejawiające się w szczególności w poprawie jakości podejmowanych działań, a ten fakt można traktować jako pewne wyzwania rozwojowe.

Prognozując rozwój podmiotów gospodarczych, należy uwzględnić także kwestię wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w gminie. W dłuższej perspektywie czasowej liczba podmiotów wykreślonych z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej wpływa bowiem na spowolnienie rozwoju danej jednostki samorządu terytorialnego.

Wykorzystany w analizie wskaźnik liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita jest ilorazem wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w badanej jednostce i liczby jej mieszkańców.

Tab. 27. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Biecz	1,78	1.	Biecz	0,49
2.	Łużna	2,81	2.	Sękowa	0,55
3.	Moszczenica	3,01	3.	Słopnice	0,58
4.	Lipinki	3,09	4.	Niedźwiedź	0,59
5.	Łukowica	3,38	5.	Gorlice (m)	0,60
6.	Sękowa	3,41	6.	Nowy Sącz	0,67
7.	Jodłownik	3,45	7.	Mszana Dolna	0,68
8.	Dobra	3,61	8.	Krynica-Zdrój	0,69
9.	Laskowa	3,66	9.	Grybów	0,71
10.	Gorlice (m)	3,69	10.	Piwniczna-Zdrój	0,73
	Mszana Dolna	3,69			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 28. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Biecz	1,78	1.	Biecz	0,49
2.	Łużna	2,81	2.	Sękowa	0,55
3.	Moszczenica	3,01	3.	Gorlice (m)	0,60
4.	Lipinki	3,09	4.	Bobowa	0,75
5.	Sękowa	3,41	5.	Uście Gorlickie	0,76

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 29. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Łukowica	3,38	1.	Słopnice	0,58
2.	Jodłownik	3,45	2.	Niedźwiedź	0,59
3.	Dobra	3,61	3.	Mszana Dolna	0,68
4.	Laskowa	3,66	4.	Laskowa	0,74
5.	Mszana Dolna	3,69	5.	Limanowa (m)	0,77

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 30. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Podegrodzie	3,92	1.	Nowy Sącz	0,67
2.	Łososina Dolna	3,95	2.	Krynica-Zdrój	0,69
3.	Korzenna	4,21	3.	Grybów	0,71
4.	Gródek nad Dunajcem	4,43	4.	Piwniczna-Zdrój	0,73
5.	Stary Sącz	4,66	5.	Kamionka Wielka	0,74
				Rytko	0,74

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Przeprowadzając analizę liczby wyrejestrowanych w roku 2019 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy należy podkreślić, iż wartość omawianego wskaźnika wśród gmin znajdujących się w gronie liderów w klasyfikacji mieściła się w przedziale od 1,78 do 3,69. Zauważyć można tym samym znaczny, względem roku 2018, spadek liczby wyrejestrowanych przedsiębiorstw w gminach Subregionu Sądeckiego.

Jednostką samorządu terytorialnego, w której odnotowano najmniejszą liczbę wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, była w 2019 roku gmina Biecz z wartością wskaźnika 1,78, awansując w stosunku do roku 2018 o trzy miejsca w ogólnym zestawieniu. Drugą pozycję w „pierwszej dziesiątce”, uzyskała gmina Łużna (2,81), która znalazła się w gronie liderów klasyfikacji podobnie jak w 2016–2018 roku. Trzecią lokatę w zakresie liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców objęła gmina Moszczenica z wynikiem 3,01.

2.3. Wydatki na promocję gminy per capita

Promocja gminy jest jednym z ważniejszych elementów pozainwestycyjnej działalności gospodarczej jednostek samorządu terytorialnego i stanowi istotny element wspierania ich rozwoju. Warunki gospodarki rynkowej wymuszają konkurowanie gmin aż w czterech płaszczyznach: inwestycyjnej, turystycznej, możliwości pozyskania zewnętrznych funduszy oraz społecznej. Właściwie prowadzone działania promocyjne pozwalają kształtować pozytywny wizerunek gminy, a także – poprzez zwiększenie ich atrakcyjności – przyczyniają się do zmniejszenia bezrobocia oraz poprawy sytuacji ekonomicznej mieszkańców.

Promocja jest więc jednym z kluczowych zadań, jakie stoją przed każdą jednostką samorządu, której władze coraz częściej zdają sobie sprawę z konieczności podejmowania tego rodzaju działań, tworząc atrakcyjne oferty nie tylko dla turystów, ale i inwestorów. Skuteczne działania promocyjne podejmowane przez gminę wpływają zatem na wzrost aktywności gospodarczej, stymulując tym samym jej dalszy rozwój.

Realizacja działań wpisanych w strategię promocji poszczególnych gmin w istotny sposób wiąże się z ponoszeniem określonych wydatków, dlatego w niniejszym badaniu wykorzystano wskaźnik wydatki na promocję gminy per capita, stanowiący iloraz ogółu wydatków ponoszonych na promocję przez badaną jednostkę i liczby jej mieszkańców.

Tab. 31. Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	41,59	1.	Niedźwiedź	2,15
2.	Stary Sącz	33,44	2.	Łukowica	1,91
3.	Limanowa (m)	25,83	3.	Jodłownik	1,38
4.	Laskowa	22,34		Piwniczna-Zdrój	1,38
5.	Muszyna	19,44	4.	Ropa	1,23
6.	Słopnice	17,58	5.	Stary Sącz	1,17
7.	Gorlice (m)	15,60	6.	Uście Gorlickie	1,05
	Uście Gorlickie	15,60	7.	Kamienica	1,04
8.	Piwniczna-Zdrój	14,96	8.	Gródek nad Dunajcem	1,02
9.	Mszana Dolna	14,64	9.	Łącko	0,99

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 32. Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	15,60	1.	Ropa	1,23
	Uście Gorlickie	15,60	2.	Uście Gorlickie	1,05
2.	Moszczenica	14,24	3.	Moszczenica	0,90
3.	Ropa	12,49	4.	Gorlice	0,76
4.	Sękowa	11,76	5.	Sękowa	0,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 33. Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	25,83	1.	Niedźwiedź	2,15
2.	Laskowa	22,34	2.	Łukowica	1,91
3.	Słopnice	17,58	3.	Jodłownik	1,38
4.	Mszana Dolna	14,64	4.	Kamienica	1,04
5.	Jodłownik	13,53	5.	Słopnice	0,98

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 34 Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	41,59	1.	Piwniczna-Zdrój	1,38
2.	Stary Sącz	33,44	2.	Stary Sącz	1,17
3.	Muszyna	19,44	3.	Gródek nad Dunajcem	1,02
4.	Piwniczna-Zdrój	14,96	4.	Łącko	0,99
5.	Grybów (m)	14,37	5.	Muszyna	0,93

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Wysokość wydatków na promocję gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w poszczególnych gminach Subregionu Sądeckiego w 2019 roku (podobnie jak w latach poprzednich) cechowała się znacznym zróżnicowaniem. Wartość omawianego wskaźnika, dla gmin będących w gronie liderów rankingu, mieściła się bowiem w przedziale od 14,64 do 41,59.

Największe wydatki na promocję gminy per capita w 2019 roku poniosła gmina Krynica-Zdrój, z kwotą 41,59 zł, która była liderem w omawianej kategorii również w latach 2015-2018. Drugie miejsce pod tym względem zajęło miasto Stary Sącz z wartością wskaźnika na poziomie 33,44 zł. Trzecią lokatę uzyskało natomiast miasto Limanowa z wynikiem 25,83 zł.

2.4. Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)

Wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) – zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (art.4-6) – stanowią część dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego wszystkich szczebli. Wielkość udziału w tym podatku – w przypadku szczebla podstawowego – wynosi 6,71% i jest odnoszona do ogólnej kwoty podatków zapłaconych przez podatników CIT mających siedzibę na terenie gminy.

Przekazanie gminom, jak i jednostkom pozostałych szczebli, udziałów w podatku dochodowym od osób prawnych wynika z potrzeby odzwierciedlenia w budżecie gminy aktywności ekonomicznej podmiotów gospodarczych funkcjonujących na jej terenie, która znajduje swój wyraz przede wszystkim w płaconych przez nie podatkach. Równocześnie należy zauważyć, iż możliwości oddziaływania przez gminę na aktywność gospodarczą tych podmiotów, a tym samym wpływania na wysokość dochodów w tytułu podatków, są dość ograniczone.

Wykorzystany w analizie aktywności gmin Sądeckizny wskaźnik stanowi relację pomiędzy wielkością wpływów z tytułu udziałów w CIT danej jednostki a liczbą jej mieszkańców.

Tab. 35. Wpływ z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	207,86	1.	Łużna	3,27
2.	Krynica-Zdrój	91,85	2.	Niedźwiedź	2,97
3.	Gorlice (m)	75,20	3.	Korzenna	2,74
4.	Muszyna	69,14	4.	Łososina Dolna	2,29
5.	Limanowa (m)	55,49	5.	Nowy Sącz	2,21
6.	Mszana Dolna (m)	43,47	6.	Nawojowa	2,05
7.	Grybów (m)	25,20	7.	Podegrodzie	2,02
8.	Łososina Dolna	22,84	8.	Laskowa	1,79
9.	Piwniczna-Zdrój	18,97	9.	Stary Sącz	1,70
10.	Podegrodzie	16,27	10.	Ropa	1,55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 36. Wpływ z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	75,20	1.	Łużna	3,27
2.	Lipinki	10,00	2.	Ropa	1,55
3.	Biecz	7,63	3.	Gorlice (m)	1,41
4.	Uście Gorlickie	7,55	4.	Moszczenica	1,23
5.	Bobowa	7,53	5.	Gorlice	1,22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 37. Wpływ z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	55,49	1.	Niedźwiedź	2,97
2.	Mszana Dolna (m)	43,47	2.	Laskowa	1,79
3.	Niedźwiedź	5,82	3.	Mszana Dolna	1,22
4.	Laskowa	5,21	4.	Limanowa (m)	1,01
5.	Tymbark	4,77	5.	Mszana Dolna (m)	0,98

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 38. Wpływy z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	207,86	1.	Korzenna	2,74
2.	Krynica-Zdrój	91,85	2.	Łososina Dolna	2,29
3.	Muszyna	69,14	3.	Nowy Sącz	2,21
4.	Grybów (m)	25,20	4.	Nawojowa	2,05
5.	Łososina Dolna	22,84	5.	Podegrodzie	2,02

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analizując wielkości wpływów z CIT per capita, uzyskanych przez 39 gmin Subregionu Sądeckiego, można zauważyć, iż w 2019 roku – w porównaniu do roku 2018 – osiem jednostek pozostało w grupie liderów w ogólnej klasyfikacji. Wśród gmin obejmujących miejsca w „pierwszej dziesiątce” zestawienia nastąpiły także pewne zmiany w zajmowanych przez te jednostki lokatach w rankingu.

Pierwszą pozycję w zestawieniu za 2019 rok uzyskało miasto Nowy Sącz (z wynikiem 207,86 zł), które nie zmieniło swojej pozycji względem 2018 roku. Na drugim i trzecim miejscu uplasowały się kolejno: gmina Krynica-Zdrój (91,85 zł) oraz miasto Gorlice z kwotą 75,20 zł. Wyniki liderów zestawienia w 2019 roku w zakresie omawianego wskaźnika były porównywalne (z wyjątkiem miasta Nowego Sącza) z wartościami prezentowanymi w 2018 roku.

3. Aktywność inwestycyjna gminy

3.1. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem

Przedmiotowy podział ogółu wydatków jednostek samorządu terytorialnego – wprowadzony przez ustawę o finansach publicznych – pozwala wyróżnić dwie podstawowe kategorie wydatków, którymi są wydatki bieżące i wydatki majątkowe. Wydatki bieżące nie zostały jednak zdefiniowane wprost i są one traktowane jako wydatki inne niż wydatki majątkowe. Obejmują one między innymi: wydatki jednostek budżetowych (przede wszystkim na wynagrodzenia i naliczane od nich składki oraz realizację zadań statutowych), dotacje na zadania bieżące, świadczenia na rzecz osób fizycznych, wydatki na programy finansowane ze środków UE i innych źródeł zagranicznych, wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez jednostkę samorządu w danym roku budżetowym, jak i wydatki na obsługę długu gminy. Wydatki majątkowe obejmują natomiast inwestycje i zakupy inwestycyjne (w tym związane z programami finansowanymi ze środków UE i innych źródeł zagranicznych), zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.

Niezależnie jednak od kategorii – zgodnie z zapisami ustawy – wydatki jednostek samorządu podlegają określonym rygorom. Winny one być dokonywane w sposób terminowy, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, jak i z uwzględnieniem zasad celowości, oszczędności oraz efektywności w rozumieniu uzyskiwania jak najlepszych efektów z określonych nakładów.

Wśród wydatków majątkowych istotną rolę odgrywają wydatki inwestycyjne. Są one traktowane jako istotny element oceny aktywności rozwojowej danej jednostki. Przyjmuje się bowiem, że wydatki te należą do tzw. wydatków aktywnych, których ponoszenie wpływa na poziom rozwoju, głównie przez rozbudowę bazy majątku trwałego (infrastruktura techniczna i społeczna), jak i tworzenie warunków do lepszego i skuteczniejszego zaspokajania potrzeb. Trzeba jednak pamiętać, że możliwość dokonywania wydatków inwestycyjnych jest zdeterminowana wielkością wydatków bieżących. Poziom wydatków inwestycyjnych zależy w dużym stopniu od sytuacji dochodowej danej jednostki (i zmian zachodzących w tym obszarze), przyjętej strategii, prowadzonej polityki finansowej (w tym poziomu zadłużenia), jak i aktywności w pozyskiwaniu dodatkowych źródeł finansowania (często dedykowanych konkretnym przedsięwzięciom inwestycyjnym).

Tab. 39. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie

Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Muszyna	0,34	1.	Ropa	6,33
2.	Moszczenica	0,33	2.	Moszczenica	2,75
3.	Stary Sącz	0,29	3.	Łużna	2,20
4.	Limanowa (m)	0,25	4.	Lipinki	1,86
5.	Chelmiec	0,24	5.	Gorlice (m)	1,46
	Łącko	0,24	6.	Łącko	1,41
	Nawojowa	0,24	7.	Grybów (m)	1,31
6.	Łużna	0,22	8.	Nawojowa	1,14
7.	Sękowa	0,21	9.	Kamienica	1,13
8.	Dobra	0,19	10.	Muszyna	1,10
	Gorlice (m)	0,19			
	Ropa	0,19			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 40. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Moszczenica	0,33	1.	Ropa	6,33
2.	Łużna	0,22	2.	Moszczenica	2,75
3.	Sękowa	0,21	3.	Łużna	2,20
4.	Gorlice (m)	0,19	4.	Lipinki	1,86
	Ropa	0,19	5.	Gorlice (m)	1,46

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 41. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	0,25	1.	Kamienica	1,13
2.	Dobra	0,19	2.	Limanowa (m)	1,00
3.	Kamienica	0,18	3.	Niedźwiedź	0,92
	Limanowa	0,18	4.	Dobra	0,90
4.	Mszana Dolna (m)	0,13		Limanowa	0,90

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 42. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Muszyna	0,34	1.	Łącko	1,41
2.	Stary Sącz	0,29	2.	Grybów (m)	1,31
3.	Chelmiec	0,24	3.	Nawojowa	1,14
	Łącko	0,24	4.	Muszyna	1,10
	Nawojowa	0,24	5.	Łososina Dolna	1,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Przeprowadzona analiza wartości udziałów wydatków majątkowych w wydatkach ogółem uzyskanych przez badane gminy Subregionu Sądeckiego, pozwala zauważyć pewne zmiany w grupie liderów w odniesieniu do roku 2018. Zauważyć również można, że wartości wskaźników w 2019 roku nieznacznie niższe niż w 2018 roku.

Na pierwszym miejscu w ogólnej klasyfikacji w roku 2019 znalazła się gmina Muszyna z wynikiem 0,34, która w 2018 roku obejmowała drugą lokatę w grupie liderów zestawienia. Drugą pozycję w 2019 roku zdobyła zaś gmina Moszczenica (0,33) a trzecią gmina Stary Sącz (0,29).

3.2. Wydatki majątkowe per capita

Traktując wielkość wydatków majątkowych jako jeden z istotnych mierników poziomu rozwoju jednostek samorządu terytorialnego, w analizie aktywności gmin Sądeczczyzny wykorzystano także wskaźnik wydatków majątkowych per capita. Wskaźnik ten prezentuje wielkość wydatków majątkowych poniesionych przez daną jednostkę samorządu terytorialnego w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Tab. 43. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Muszyna	2 317,10	1.	Ropa	7,09
2.	Moszczenica	2 093,58	2.	Moszczenica	3,81
3.	Stary Sącz	1 674,50	3.	Łużna	2,92
4.	Łącko	1 662,70	4.	Lipinki	2,36
5.	Limanowa (m)	1 560,09	5.	Gorlice (m)	1,83
6.	Chelmiec	1 428,46	6.	Łącko	1,67
7.	Łużna	1 344,00	7.	Grybów (m)	1,55
8.	Nawojowa	1 298,86	8.	Muszyna	1,28
9.	Sękowa	1 243,77	9.	Nawojowa	1,24
10.	Ropa	1 125,08	10.	Kamienica	1,22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 44. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Moszczenica	2 093,58	1.	Ropa	7,09
2.	Łużna	1 344,00	2.	Moszczenica	3,81
3.	Sękowa	1 243,77	3.	Łużna	2,92
4.	Ropa	1 125,08	4.	Lipinki	2,36
5.	Gorlice (m)	910,68	5.	Gorlice (m)	1,83

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 45. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	1 560,09	1.	Kamienica	1,22
2.	Dobra	1 084,97	2.	Limanowa (m)	1,05
3.	Kamienica	1 033,87	3.	Laskowa	0,98
4.	Limanowa	918,29	4.	Limanowa	0,97
5.	Łukowica	644,54	5.	Niedźwiedź	0,93

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 46. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Muszyna	2 317,10	1.	Łącko	1,67
2.	Stary Sącz	1 674,50	2.	Grybów (m)	1,55
3.	Łącko	1 662,70	3.	Muszyna	1,28
4.	Chelmiec	1 428,46	4.	Nawojowa	1,24
5.	Nawojowa	1 298,86	5.	Stary Sącz	1,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Wartości wskaźnika wydatków majątkowych per capita uzyskane przez gminy Subregionu Sądeckiego, które w roku 2019 znalazły się w grupie liderów, mieściły się w przedziale 1125,08-2317,10 zł. Były one nieznacznie wyższe (z wyjątkiem pięciu) od wartości uzyskanych przez jednostki samorządu terytorialnego obejmujące pierwsze dziesięć pozycji rankingu w roku 2018.

Na pierwszym miejscu w ogólnej klasyfikacji w roku 2019, w zakresie wartości wydatków majątkowych przypadających na jednego mieszkańca, uplasowała się gmina Muszyna (2317,10 zł), która awansowała o jedną pozycję w porównaniu do roku 2018. Drugą lokatę w zestawieniu zajęła gmina Moszczenica z wynikiem 2093,58 zł, a trzecia lokata przypadła gminie Stary Sącz (1674,50 zł).

3.3. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia

Konstrukcja skorygowanego wskaźnika relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia opiera się na zależności, jaka zachodzi pomiędzy zrealizowanymi w danym roku budżetowym w danej jednostce samorządu wydatkami majątkowymi a wydatkami przeznaczonymi na obsługę zadłużenia. Wydatki na obsługę zadłużenia obejmują w szczególności wydatki z tytułu oprocentowania i dyskonta od wyemitowanych papierów wartościowych, oprocentowania zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wypłat związanych z udzielonymi przez jednostkę poręczeniami i gwarancjami.

Przy dokonywaniu oceny aktywności gmin Sądeckizny, do roku 2013 włącznie, omawiany wskaźnik poddawany był korekcie uwzględniającej dopuszczalny wówczas prawem poziom wydatków na obsługę zadłużenia (15%). Od roku 2014 wspomniane ograniczenie przestało obowiązywać i zostało zastąpione tzw. indywidualnym wskaźnikiem zadłużenia. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę głównie walor porównawczy, zdecydowano nie dokonywać modyfikacji wskaźnika, podtrzymując jego dotychczasową formułę. Przyjęta w opracowaniu interpretacja wskaźnika za korzystniejsze uznaje jego wyższe wartości.

Tab. 47. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia

Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Grybów	0,150	1.	Ropa	1,07
	Łukowica	0,150	2.	Lipinki	1,04
	Nawojowa	0,150		Muszyna	1,04
2.	Kamienica	0,149	3.	Gorlice (m)	1,03
	Korzenna	0,149	4.	Łużna	1,02
3.	Moszczenica	0,147	5.	Grybów (m)	1,01
	Ropa	0,147		Kamionka Wielka	1,01
4.	Bobowa	0,145		Krynica-Zdrój	1,01
	Kamionka Wielka	0,145		Laskowa	1,01
	Łabowa	0,145		Łącko	1,01
	Stary Sącz	0,145		Moszczenica	1,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 48. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Moszczenica	0,147	1.	Ropa	1,07
	Ropa	0,147	2.	Lipinki	1,04
2.	Bobowa	0,145	3.	Gorlice (m)	1,03
3.	Lipinki	0,144	4.	Łużna	1,02
4.	Łużna	0,143	5.	Moszczenica	1,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 49. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia – powiat limanowski

Powiat gorlicki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Łukowica	0,150	1.	Laskowa	1,01
2.	Kamienica	0,149	2.	Kamienica	1,00
3.	Mszana Dolna (m)	0,143		Limanowa	1,00
4.	Słopnice	0,140		Łukowica	1,00
5.	Limanowa	0,139	3.	Jodłownik	0,99
				Limanowa (m)	0,99
				Mszana Dolna (m)	0,99
				Niedźwiedz	0,99

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 50. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Grybów	0,150	1.	Muszyna	1,04
	Nawojowa	0,150		2.	Grybów (m)
2.	Korzenna	0,149	Kamionka Wielka		1,01
3.	Kamionka Wielka	0,145	Krynica-Zdrój		1,01
	Łabowa	0,145	Łącko		1,01
	Stary Sącz	0,145			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Wartości skorygowanego wskaźnika relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia uzyskane w 2019 roku przez gminy Subregionu Sądeckiego, podobnie jak w latach wcześniejszych, wykazywały stosunkowo niewielkie różnicowanie (0,150-0,145).

Pozycję lidera w 2019 roku osiągnęły aż trzy gminy: Grybów, Łukowica oraz Nawojowa z wartością wskaźnika 0,150. Warto dodać, że te gminy również w 2018 roku cechowały się wysokimi wartościami omawianego wskaźnika, zajmując pierwszą lokatę. Wartość wskaźnika niższą od najwyższego o 0,001 osiągnęły: gmina Kamienica i gmina Korzenna, zajmując tym samym drugie miejsce w ogólnej klasyfikacji. Trzecią lokatę zajęła gmina Moszczenica oraz Ropa z wartością wskaźnika na poziomie 0,147.

3.4. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita

Rozwinięta infrastruktura, w tym infrastruktura techniczna (której częścią jest transport i łączność), jest czynnikiem stymulującym przedsiębiorczość lokalną, poprzez tworzenie warunków niezbędnych do prowadzenia działalności gospodarczej, przy jednoczesnym zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej, jak i polepszaniu warunków życia mieszkańców. W związku z tym inwestowanie w rozwój infrastruktury w wymiarze lokalnym stanowi jedno z ważniejszych zadań władz samorządowych.

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego (w tym wydatki na transport i łączność) można podzielić na wydatki bieżące i wydatki majątkowe. Z kolei wydatki majątkowe obejmują wydatki na inwestycje. Analiza wydatków majątkowych na transport i łączność (sklasyfikowanych w dziale 600), oparta została na wielkościach zagregowanych w Banku Danych Lokalnych, wśród których podgrupa: Wydatki (w Dziale 600 – Transport i łączność), obejmująca drogi publiczne gminne i powiatowe, stanowi część grupy: Wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatu.

W analizie aktywności gmin Sądeczyzny wykorzystano wskaźnik prezentujący relację pomiędzy wielkością wydatków poniesionych przez badane jednostki na transport i łączność oraz liczbą mieszkańców tych jednostek.

Tab. 51. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika*
1.	Muszyna	1 189,35	1.	Muszyna	1 035,69
2.	Gorlice (m)	542,18	2.	Gorlice (m)	368,61
3.	Stary Sącz	438,43	3.	Lipinki	320,09
4.	Nowy Sącz	398,28	4.	Moszczenica	59,15
5.	Lipinki	355,28	5.	Łużna	58,09
6.	Kamienica	281,11	6.	Krynica-Zdrój	24,74
7.	Bobowa	274,92	7.	Chelmiec	23,80
8.	Limanowa	262,60	8.	Grybów (m)	22,56
9.	Jodłownik	226,19	9.	Kamionka Wielka	22,03
10.	Chelmiec	217,65	10.	Ropa	9,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.52. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika*
1.	Gorlice (m)	542,18	1.	Gorlice (m)	368,61
2.	Lipinki	355,28	2.	Lipinki	320,09
3.	Bobowa	274,92	3.	Moszczenica	59,15
4.	Łużna	122,42	4.	Łużna	58,09
5.	Moszczenica	118,32	5.	Ropa	9,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 53. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika*
1.	Kamienica	281,11	1.	Limanowa	6,91
2.	Limanowa	262,60	2.	Niedźwiedź	-9,27
3.	Jodłownik	226,19	3.	Słopnice	-59,00
4.	Mszana Dolna	196,67	4.	Mszana Dolna	-67,94
5.	Limanowa (m)	166,24	5.	Kamienica	-82,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 54. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Muszyna	1 189,35	1.	Muszyna	1 035,69
2.	Stary Sącz	438,43	2.	Krynica-Zdrój	24,74
3.	Nowy Sącz	398,28	3.	Chełmiec	23,80
4.	Chełmiec	217,65	4.	Grybów (m)	22,56
5.	Łącko	198,73	5.	Kamionka Wielka	22,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Analiza wydatków gmin Subregionu Sądeckiego w roku 2019 wykazała, że wartość wydatków na transport i łączność per capita wśród jednostek samorządu terytorialnego, znajdujących się w gronie liderów zestawienia, mieściła się w przedziale od 217,65 zł do 1189,35 zł.

Najwyższy poziom wydatków w omawianym dziale klasyfikacji budżetowej odnotowano w gminie Muszyna, tj. 1189,35 zł. Jednostki tej nie było w gronie liderów zestawienia w 2018 roku. Drugą pozycję w zestawieniu zajęło miasto Gorlice (542,18 zł). Jednostki tej również nie było w gronie najlepszych w 2018 roku. Trzecią lokatę z wynikiem 438,43 zł uzyskała z kolei gmina Stary Sącz, która w 2018 roku uplasowała się na szóstym miejscu zestawienia.

3.5. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita

Nakłady ponoszone przez samorządy na rozwój potencjału ludzkiego stanowią istotny element aktywności inwestycyjnej gmin. Władze jednostek, mając świadomość, że od poziomu wykształcenia i wychowania młodego pokolenia zależy przyszłość nie tylko gminy, ale całego kraju, starają się zapewnić swoim mieszkańcom jak najlepszy poziom usług edukacyjnych. Zadania te realizują, dbając zarówno o odpowiednią organizację procesu kształcenia, opieki i wychowania, ale również poprzez zapewnienie właściwej bazy materialnej placówek oświatowych.

Realizacja tych działań wymaga ponoszenia określonych wydatków na oświatę i wychowanie, które można podzielić na wydatki bieżące oraz wydatki majątkowe (w tym wydatki inwestycyjne). Wydatki bieżące dotyczą nakładów ponoszonych na wynagrodzenia oraz uposażenia osób zatrudnionych, składki naliczane od wynagrodzeń i uposażeń, zakupy towarów i usług, koszty utrzymania oraz inne wydatki wynikające z realizacji ich zadań statutowych. Natomiast wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie stanowią ważny element rozwoju potencjału ludzkiego w gminie.

Wykorzystany w analizie wskaźnik wydatków majątkowych na oświatę i wychowanie per capita stanowi iloraz wysokości poniesionych przez gminę wydatków i liczby jej mieszkańców.

Tab. 55. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika*
1.	Stary Sącz	343,95	1.	Kamienica	135,94
2.	Nawojowa	262,14	2.	Jodłownik	130,48
3.	Kamienica	146,60	3.	Podegrodzie	123,20
4.	Jodłownik	144,10	4.	Biecz	95,71
5.	Podegrodzie	125,37	5.	Stary Sącz	88,49
6.	Mszana Dolna	117,04	6.	Nawojowa	62,23
7.	Biecz	103,41	7.	Ropa	53,40
8.	Ropa	84,02	8.	Mszana Dolna (m)	28,15
9.	Łukowica	83,15	9.	Dobra	24,26
10.	Dobra	68,30	10.	Mszana Dolna	16,44

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 56. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika*
1.	Biecz	103,41	1.	Biecz	95,71
2.	Ropa	84,02	2.	Ropa	53,40
3.	Lipinki	20,36	3.	Lipinki	12,68
4.	Gorlice (m)	11,07	4.	Moszczenica	5,99
5.	Łużna	9,06	5.	Bobowa	5,90

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 57. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika*
1.	Kamienica	146,60	1.	Kamienica	135,94
2.	Jodłownik	144,10	2.	Jodłownik	130,48
3.	Mszana Dolna	117,04	3.	Mszana Dolna (m)	28,15
4.	Łukowica	83,15	4.	Dobra	24,26
5.	Dobra	68,30	5.	Mszana Dolna	16,44

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 58. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika*
1.	Stary Sącz	343,95	1.	Podegrodzie	123,20
2.	Nawojowa	262,14	2.	Stary Sącz	88,49
3.	Podegrodzie	125,37	3.	Nawojowa	62,23
4.	Gródek nad Dunajcem	37,33	4.	Rytro	10,31
5.	Kamionka Wielka	34,78	5.	Gródek nad Dunajcem	10,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Dokonując oceny wydatków na oświatę i wychowanie w przeliczeniu na jednego mieszkańca, ponoszonych przez gminy Subregionu Sądeckiego w roku 2019, można dostrzec wyraźne rozbieżności w ich poziomie.

Jednostką, która w 2019 roku poniosła najwyższe wydatki w omawianym zakresie, była gmina Stary Sącz (343,95 zł). Jednostka ta awansowała o dwa miejsca w klasyfikacji w stosunku do roku 2018. Drugą pozycję w rankingu za 2019 rok zajęła pod tym względem gmina Nawojowa, z wartością wskaźnika 262,14 zł, natomiast miejsce trzecie uzyskała gmina Kamienica z wynikiem 146,60 zł. Przy czym gmina Kamienica nie wchodziła do grona liderów zestawienia w 2018 roku.

3.6. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita

Polityka mieszkaniowa, która ma prowadzić do racjonalnego gospodarowania i utrzymania istniejących zasobów mieszkaniowych oraz wspierania budownictwa mieszkaniowego, ukierunkowana jest przede wszystkim na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych całego społeczeństwa, jak i poszczególnych społeczności lokalnych. W związku z tym istotną rolę w kreowaniu i prowadzeniu polityki mieszkaniowej odgrywa właśnie samorząd gminny, który wykorzystuje w tym obszarze liczne instrumenty dostosowane do lokalnych potrzeb i uwarunkowań. Wśród tych instrumentów można wyróżnić między innymi instrumenty administracyjno-prawne (np. strategie rozwoju mieszkalnictwa, prawne zasady gospodarowania nieruchomościami w gminach czy prawne aspekty ram realizacji i finansowego wsparcia budownictwa społecznego), jak i instrumenty ekonomiczne oraz ekonomiczno-społeczne (np. sprzedaż, oddawanie bądź przekazywanie nieruchomości, remonty mieszkań czy prywatyzacja gminnych zasobów mieszkaniowych). To, jak dana gmina prowadzi politykę mieszkaniową, ma bezpośrednie przełożenie na jakość życia jej mieszkańców.

W celu dokonania analizy kształtowania się wydatków na gospodarkę mieszkaniową poszczególnych gmin, w badaniu wykorzystano wskaźnik wydatków na gospodarkę mieszkaniową per capita, stanowiący iloraz wysokości poniesionych przez gminę wydatków i liczby jej mieszkańców.

Tab. 59. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika*
1.	Krynica-Zdrój	680,88	1.	Ropa	382,79
2.	Ropa	492,01	2.	Krynica-Zdrój	367,18
3.	Łużna	461,75	3.	Łużna	362,76
4.	Gorlice	207,49	4.	Łukowica	203,37
5.	Łukowica	203,37	5.	Słopnice	150,33
6.	Stary Sącz	185,96	6.	Kamionka Wielka	133,33
7.	Limanowa	163,85	7.	Tymbark	132,86
8.	Słopnice	158,20	8.	Łącko	131,37
9.	Moszczenica	156,74	9.	Limanowa	128,26
10.	Piwniczna-Zdrój	156,65	10.	Stary Sącz	100,45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 60. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika*
1.	Ropa	492,01	1.	Ropa	382,79
2.	Łużna	461,75	2.	Łużna	362,76
3.	Gorlice	207,49	3.	Sękowa	99,91
4.	Moszczenica	156,74	4.	Gorlice	52,96
5.	Sękowa	123,30	5.	Moszczenica	43,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 61. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika*
1.	Łukowica	203,37	1.	Łukowica	203,37
2.	Limanowa	163,85	2.	Słopnice	150,33
3.	Słopnice	158,20	3.	Tymbark	132,86
4.	Tymbark	143,07	4.	Limanowa	128,26
5.	Dobra	116,72	5.	Jodłownik	56,23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 62. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika*
1.	Krynica-Zdrój	680,88	1.	Krynica-Zdrój	367,18
2.	Stary Sącz	185,96	2.	Kamionka Wielka	133,33
3.	Piwniczna-Zdrój	156,65	3.	Łącko	131,37
4.	Kamionka Wielka	142,17	4.	Stary Sącz	100,45
5.	Łącko	132,87	5.	Piwniczna-Zdrój	100,42

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Analiza wydatków na gospodarkę mieszkaniową per capita, poniesionych przez 39 gmin Subregionu Sądeckiego, wykazała znaczne zróżnicowanie pod względem kwot przeznaczanych przez poszczególne jednostki na realizację zadań w tym obszarze. Wartość wskaźników w przypadku gmin znajdujących się z „pierwszej dziesiątki” zestawienia kształtowała się bowiem w przedziale od 156,65 zł do 680,88 zł.

Pierwsze miejsce pod względem wysokości analizowanych wydatków zajęła gmina Krynica-Zdrój z wartością wskaźnika 680,88 zł. Jednocześnie należy wskazać, iż gmina ta nie zmieniła swojej pozycji w klasyfikacji w stosunku do 2018 roku. Drugą lokatę w omawianym obszarze objęła gmina Ropa z kwotą 492,01 zł. Niższy wynik (461,95 zł) osiągnęła z kolei gmina Łężna. Zarówno Podegrodzie, jak i Dobra były w gronie liderów zestawienia również w poprzednim (2018) roku.

3.7. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita

Celem lokalnej gospodarki komunalnej jest zaspokojenie bieżących potrzeb społeczności lokalnej w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych (zadania użyteczności publicznej), wynikających z zamieszkania na danym obszarze. W obszarze tym jednostki samorządu posiadają stosunkowo dużą samodzielność, zarówno jeśli chodzi o zasady prowadzenia gospodarki, jak i jej formy. Ochrona środowiska z kolei to podejmowanie (ew. zaniechanie) działań, mających na celu zachowanie lub przywrócenie równowagi przyrodniczej. Znajduje to swój wyraz w szczególności w racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska, z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju, przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom, a także przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego³.

Wydatki na realizację zadań odnoszących się do gospodarki komunalnej i ochrony środowiska są istotnym elementem budżetu każdej jednostki samorządu terytorialnego i obejmują wydatki przeznaczane między innymi na gospodarkę ściekową i ochronę wód, gospodarkę odpadami, oczyszczanie miast i wsi, utrzymanie zieleni w miastach i gminach, ochronę powietrza

³ Ustawa z dnia 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska, (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 1219), art. 3, ust. 13.

atmosferycznego i klimatu, ochronę gleby i wód podziemnych, ograniczanie hałasu, ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu, schroniska dla zwierząt, oświetlenie ulic, placów i dróg, jak również realizację zadań związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną⁴.

Wskaźnik wykorzystany w ocenie aktywności gmin Sądeckiej prezentuje wielkość wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w badanych jednostkach w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Tab. 63. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Łącko	1 056,69	1.	Łososina Dolna	45,47
2.	Dobra	732,56	2.	Kamienica	25,65
3.	Muszyna	569,25	3.	Muszyna	5,22
4.	Stary Sącz	475,62	4.	Moszczenica	4,81
5.	Grybów	450,74	5.	Lipinki	4,36
6.	Łabowa	443,65	6.	Łącko	3,56
7.	Łużna	323,25	7.	Korzenna	3,16
8.	Piwniczna-Zdrój	304,70	8.	Grybów (m)	3,14
9.	Grybów (m)	295,25	9.	Ropa	2,34
10.	Nawojowa	264,71	10.	Bobowa	1,74

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 64. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Łużna	323,25	1.	Moszczenica	4,81
2.	Bobowa	171,96	2.	Lipinki	4,36
3.	Lipinki	169,44	3.	Ropa	2,34
4.	Sękowa	88,70	4.	Bobowa	1,74
5.	Moszczenica	78,55	5.	Łużna	1,38

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

⁴ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r. poz. 1053, z późn. zmianami).

Tab. 65. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Dobra	732,56	1.	Kamienica	25,65
2.	Słopnice	241,45	2.	Limanowa	1,55
3.	Limanowa (m)	190,64	3.	Dobra	1,21
4.	Mszana Dolna	181,99	4.	Laskowa	1,18
5.	Łukowica	140,57	5.	Niedźwiedz	1,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 66. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Łącko	1 056,69	1.	Łososina Dolna	45,47
2.	Muszyna	569,25	2.	Muszyna	5,22
3.	Stary Sącz	475,62	3.	Łącko	3,56
4.	Grybów	450,74	4.	Korzenna	3,16
5.	Łabowa	443,65	5.	Grybów (m)	3,14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w 39 gminach Subregionu Sądeckiego charakteryzowały się w 2019 roku wyraźnym zróżnicowaniem. Co więcej, należy zauważyć, że wysokość kwot przeznaczanych w 2019 roku na ten cel była porównywalna (z wyjątkiem gminy Łącko) do wartości wykazanych w 2018 roku.

W grupie badanych jednostek samorządu terytorialnego pierwsze miejsce pod względem wysokości omawianych wydatków w przeliczeniu na jednego mieszkańca zajęła gmina Łącko, z kwotą 1056,69 zł (w 2018 roku znajdowała się ona poza „pierwszą dziesiątką” rankingu). Mniej wydała w tym obszarze gmina Dobra, która w 2019 roku przeznaczyła na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (w przeliczeniu na mieszkańca) 732,56 zł, zajmując tym samym drugie miejsce w ogólnym zestawieniu. W gronie liderów znalazła się także gmina Muszyna z wynikiem 569,25 zł, która zajęła trzecie miejsce w rankingu.

3.8. Środki unijne per capita

Pozyskiwanie przez jednostki samorządu terytorialnego (w tym gminy) zewnętrznych źródeł finansowania pochodzących z budżetu Unii Europejskiej znacząco zwiększa ich potencjał inwestycyjny, a tym samym przyczynia się do usprawnienia procesu zarządzania tymi jednostkami. Z kolei wysokość środków unijnych wykorzystanych przez daną gminę (z których istotna część pochodzi z krajowych oraz regionalnych programów operacyjnych), jak również ich właściwe wykorzystanie, w sposób pośredni ukazuje kreatywność władz lokalnych, a także umiejętność wykorzystywania nadarzających się szans nie tylko na realizację przedsięwzięć infrastrukturalnych, ale również projektów związanych z szeroko rozumianym rozwojem społeczności lokalnych.

Środki unijne – w rozumieniu ustawy o finansach publicznych – obejmują między innymi środki pochodzące z funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, pomoc finansową państw członkowskich EFTA, a także środki z programów realizowanych w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

W badaniu aktywności gmin Sądeckizny wykorzystano wskaźnik środków unijnych per capita, stanowiący iloraz wysokości środków unijnych pozyskanych przez badane jednostki i liczby ich mieszkańców.

Tab. 67. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika*
1.	Muszyna	1 256,16	1.	Moszczenica	684,26
2.	Łącko	1 026,30	2.	Muszyna	623,40
3.	Bobowa	957,70	3.	Bobowa	589,71
4.	Sękowa	934,59	4.	Łącko	581,58
5.	Moszczenica	915,94	5.	Ropa	421,83
6.	Stary Sącz	681,69	6.	Grybów	321,94
7.	Ropa	575,20	7.	Łużna	309,94
8.	Limanowa (m)	461,73	8.	Stary Sącz	284,42
9.	Dobra	458,73	9.	Gorlice (m)	246,70
10.	Łużna	418,72	10.	Uście Gorlickie	225,47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 68. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Bobowa	957,70	1.	Moszczenica	684,26
2.	Sękowa	934,59	2.	Bobowa	589,71
3.	Moszczenica	915,94	3.	Ropa	421,83
4.	Ropa	575,20	4.	Łużna	309,94
5.	Łużna	418,72	5.	Gorlice (m)	246,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 69. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Limanowa (m)	461,73	1.	Jodłownik	212,11
2.	Dobra	458,73	2.	Limanowa (m)	122,02
3.	Jodłownik	305,44	3.	Dobra	84,88
4.	Łukowica	239,39	4.	Mszana Dolna	69,52
5.	Niedźwiedz	215,38	5.	Limanowa	68,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.70. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Muszyna	1 256,16	1.	Muszyna	623,40
2.	Łącko	1 026,30	2.	Łącko	581,58
3.	Stary Sącz	681,69	3.	Grybów	321,94
4.	Chelmiec	403,33	4.	Stary Sącz	284,42
5.	Grybów (m)	401,43	5.	Chelmiec	203,76

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Analizując wielkość środków unijnych przypadających na mieszkańca w badanych jednostkach samorządu terytorialnego, można zauważyć, iż w 2019 roku – w stosunku do roku 2018 – w gronie liderów klasyfikacji nastąpiły istotne zmiany. Znacznemu wzrostowi uległ także przedział wartości uzyskiwanych przez gminy Subregionu Sądeckiego w omawianym zakresie.

Miejsce pierwsze z punktu widzenia wielkości środków unijnych per capita w roku 2019 zajęła gmina Muszyna (1256,16 zł). Drugą pozycję w tej kategorii zajęła gmina Łącko z wynikiem 1026,30 zł. Kolejne miejsce w ogólnym zestawieniu objęła gmina Bobowa (957,70 zł).

4. Efekty polityki społecznej

4.1. Saldo migracji na 1000 mieszkańców

Migracje ludności są istotnym elementem stosunków ekonomicznych, oddziałującym na wiele sfer życia ludzi. Coraz większe znaczenie procesów migracyjnych w kształtowaniu rozwoju gospodarczego i demograficznego sprawiło, że migracje są ważnym problemem współczesnego świata. Jednocześnie stały się one wyzwaniem dla władz nie tylko państwowych, ale i samorządowych. W odniesieniu do kondycji finansowej jednostek samorządu terytorialnego, zjawisko migracji może wiązać się z utratą części dochodów, zwłaszcza z tytułu udziału podatku dochodowego od osób fizycznych.

W analizie wykorzystano wskaźnik salda migracji na 1000 mieszkańców, będącego różnicą pomiędzy imigracją a emigracją ludności z danego obszaru na 1000 mieszkańców.

Tab. 71. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Moszczenica	7,10	1.	Moszczenica	6,70
2.	Chełmiec	2,30	2.	Łososina Dolna	1,90
3.	Łososina Dolna	1,50	3.	Grybów (m)	1,60
4.	Dobra	0,70	4.	Jodłownik	1,50
5.	Kamionka Wielka	0,50	5.	Łużna	1,40
6.	Słopnice	0,40	6.	Podegrodzie	1,30
7.	Podegrodzie	-0,40	7.	Limanowa (m)	1,10
8.	Łabowa	-0,70		Dobra	0,10
9.	Grybów	-0,80		Słopnice	0,10
10.	Gorlice	-1,10	8.	Bobowa	0,00
	Łużna	-1,10			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.72. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Moszczenica	7,10	1.	Moszczenica	6,70
2.	Gorlice	-1,10	2.	Łużna	1,40
	Łużna	-1,10	3.	Bobowa	0,00
3.	Ropa	-2,20	4.	Gorlice (m)	-0,80
	Sękowa	-2,20	5.	Gorlice	-1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.73. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Dobra	0,70	1.	Jodłownik	1,50
2.	Słopnice	0,40	2.	Limanowa (m)	1,10
3.	Limanowa	-1,30	3.	Dobra	0,10
4.	Jodłownik	-1,70		Słopnice	0,10
5.	Kamienica	-2,00	4.	Łukowica	-0,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.74. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Chełmiec	2,30	1.	Łososina Dolna	1,90
2.	Łososina Dolna	1,50	2.	Grybów (m)	1,60
3.	Kamionka Wielka	0,50	3.	Podegrodzie	1,30
4.	Podegrodzie	-0,40	4.	Stary Sącz	-0,20
5.	Łabowa	-0,70		Nowy Sącz	-0,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Dokonując oceny kwestii salda migracji na 1000 mieszkańców w badanych gminach Subregionu Sądeckiego za 2019 rok, można dostrzec wyraźne zróżnicowanie w jego poziomie. Jednostką samorządu terytorialnego z najwyższą wartością omawianego wskaźnika, była gmina Moszczenica (7,10). Drugą pozycję w ogólnej klasyfikacji, z wartością o 4,8 niższą od najwyższej, objęła gmina Chełmiec, która w zestawieniu za 2018 rok znajdowała się na pierwszym. Trzecią lokatę zajęła z kolei gmina Łososina Dolna (1,50).

4.2. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Stopa bezrobocia jest wielkością statystyczną opisującą nasilenie zjawiska bezrobocia w danym obszarze. Ma ona istotny wpływ na stan gospodarki i może pobudzać bądź hamować jej rozwój. Bezrobocie jest również problemem społecznym, gdyż, jeśli jest długotrwałe, ma wpływ na pogorszenie się sytuacji materialnej nie tylko bezrobotnego, ale również jego najbliższych.

W opracowaniu wykorzystano wskaźnik stopy bezrobocia rejestrowanego, który stanowi iloraz liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych i liczby ludności w wieku produkcyjnym w danej gminie.

Tab. 75. Stopa bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	2,29	1.	Sękowa	0,80
2.	Bobowa	2,39	2.	Gorlice (m)	0,86
3.	Ropa	2,51	3.	Limanowa	0,88
4.	Nowy Sącz	2,54	4.	Uście Gorlickie	0,89
5.	Moszczenica	2,83	5.	Jodłownik	0,90
6.	Łużna	2,99		Moszczenica	0,90
7.	Sękowa	3,39	6.	Nowy Sącz	0,91
8.	Biecz	3,43	7.	Biecz	0,92
9.	Gorlice	3,52	8.	Łososina Dolna	0,93
	Lipinki	3,52	9.	Kamienica	0,94
		Limanowa (m)		0,94	
		Łużna		0,94	
		Niedźwiedź		0,94	
		Rytko		0,94	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS i PUP.

Tab. 76. Stopa bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	2,29	1.	Sękowa	0,80
2.	Bobowa	2,39	2.	Gorlice (m)	0,86
3.	Ropa	2,51	3.	Uście Gorlickie	0,89
4.	Moszczenica	2,83	4.	Moszczenica	0,90
5.	Łużna	2,99	5.	Biecz	0,92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS i PUP.

Tab. 77. Stopa bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Laskowa	3,60	1.	Limanowa	0,88
2.	Jodłownik	4,00	2.	Jodłownik	0,90
3.	Limanowa	4,15	3.	Limanowa (m)	0,94
4.	Niedźwiedź	4,47		Kamienica	0,94
	Słopnice	4,47		Niedźwiedź	0,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 78. Stopa bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	2,54	1.	Nowy Sącz	0,91
2.	Korzenna	3,56	2.	Łososina Dolna	0,93
3.	Łabowa	3,79	3.	Rytro	0,94
4.	Łososina Dolna	3,89	4.	Krynica-Zdrój	0,97
5.	Gródek nad Dunajcem	4,01	5.	Grybów	1,00
				Łącko	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS i PUP.

Najniższą stopą bezrobocia rejestrowanego spośród 39 gmin Subregionu Sądeckiego w 2019 roku charakteryzowała się gmina Uście Gorlickie, która w 2018 roku zajmowała drugą lokatę. Nieznacznie wyższy poziom bezrobocia w omawianym okresie odnotowano w gminie Bobowa (2,39) i Ropa (2,51). Gminy te zajęły kolejno drugą i trzecią lokatę.

Warto zaznaczyć, że sześć spośród wymienionych dziesięciu jednostek terytorialnych Subregionu Sądeckiego charakteryzowała się niższą stopą bezrobocia w stosunku do lat poprzednich, co oznacza, że nastąpiła znaczna poprawa sytuacji na rynku pracy.

4.3. Wydatki na ochronę zdrowia per capita

Stan zdrowia jest najważniejszym czynnikiem mającym wpływ na jakość życia każdego człowieka oraz w istotny sposób oddziałującym na kształtowanie kapitału ludzkiego w danej gminie, a przez to poziomu jej rozwoju gospodarczego. Zdrowie oraz jego ochrona odgrywają szczególną rolę w życiu każdego człowieka, stanowiąc tym samym istotny obszar funkcjonowania społeczeństwa. Nakłady, jakie ponoszą na ochronę zdrowia władze publiczne, na których spoczywają obowiązki związane z organizacją tego systemu, są jedną z miar oceny znaczenia poziomu ochrony zdrowia w danym regionie.

Wydatki na ochronę zdrowia jednostek samorządu terytorialnego obejmują wydatki bieżące oraz wydatki inwestycyjne, będące częścią wydatków związanych z ochroną zdrowia. Do wydatków, które powiązane są z ochroną zdrowia, a które nie stanowią nakładów na jego ochronę, zaliczają się wydatki na badania i rozwój w dziedzinie ochrony zdrowia, kontroli żywności, higieny i wody pitnej, wydatki na szkolenia i kształcenie personelu medycznego, a także wydatki na usługi administracyjne odnoszące się do świadczeń powiązanych z ochroną zdrowia w ramach systemu zabezpieczenia społecznego, udzielanych osobom niepełnosprawnym lub innym wymagającym opieki.

W niniejszym badaniu wykorzystany został wskaźnik wydatki na ochronę zdrowia per capita, który stanowi iloraz wydatków na ochronę zdrowia w analizowanej jednostce oraz liczby jej mieszkańców.

Tab. 79. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	Mszana Dolna (m)	58,59
2.	Krynica-Zdrój	44,69
3.	Nowy Sącz	44,24
4.	Limanowa (m)	34,76
5.	Gorlice (m)	33,54
6.	Grybów (m)	30,71
7.	Rytro	28,17
8.	Piwniczna-Zdrój	20,97
9.	Muszyna	20,57
10.	Tymbark	20,44

Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Lipinki	1,68
2.	Bobowa	1,66
3.	Łużna	1,55
4.	Rytro	1,53
5.	Limanowa	1,47
6.	Sękowa	1,38
7.	Słopnice	1,36
8.	Moszczenica	1,20
9.	Muszyna	1,17
10.	Łabowa	1,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 80. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	33,54	1.	Lipinki	1,68
2.	Bobowa	19,48	2.	Bobowa	1,66
3.	Biecz	16,57	3.	Łużna	1,55
4.	Uście Gorlickie	16,29	4.	Sękowa	1,38
5.	Moszczenica	12,92	5.	Moszczenica	1,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 81. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Mszana Dolna (m)	58,59	1.	Limanowa	1,47
2.	Limanowa (m)	34,76	2.	Słopnice	1,36
3.	Tymbark	20,44	3.	Jodłownik	1,09
4.	Laskowa	14,76	4.	Limanowa (m)	0,96
5.	Słopnice	14,65	5.	Kamienica	0,95
				Tymbark	0,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 82. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	44,69	1.	Rytko	1,53
2.	Nowy Sącz	44,24	2.	Muszyna	1,17
3.	Grybów (m)	30,71	3.	Łabowa	1,10
4.	Rytko	28,17	4.	Grybów	1,09
5.	Piwniczna-Zdrój	20,97	5.	Piwniczna-Zdrój	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Gminy Subregionu Sądeckiego odznaczały się znacznym zróżnicowaniem pod względem wysokości wydatków poniesionych w 2019 roku na ochronę zdrowia w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Jednostką samorządu terytorialnego, która w 2019 roku poniosła największe wydatki w omawianej kategorii, okazała się Mszana Dolna (miasto) z wartością wskaźnika na poziomie 58,59 zł. Gmina ta (choć utrzymała swoją pozycję w klasyfikacji) w stosunku do roku 2018 zmniejszyła

wydatki na ochronę zdrowia per capita o 16,81 zł. Drugie miejsce (awans o jedną lokatę) w ogólnym zestawieniu zajęła pod tym względem gmina Krynica-Zdrój, która przeznaczyła na wskazany cel 44,69 zł. Trzecią pozycję w ogólnej klasyfikacji, z niewiele niższą wartością wskaźnika, objęło miasto Nowy Sącz, którego wydatki na ochronę zdrowia per capita w 2019 roku wyniosły 44,24 zł.

4.4. Liczba organizacji pozarządowych (fundacje, stowarzyszenia) na 1000 mieszkańców

Istotną rolę w rozwoju społecznym i ekonomicznym każdej jednostki samorządu terytorialnego odgrywają obecnie organizacje tzw. trzeciego sektora, określane mianem organizacji pozarządowych. Organizacje te (założone przez obywateli lub ich zrzeszenia) działają z własnej inicjatywy nie dla osiągnięcia zysku, ale realizacji zadań ważnych dla danej społeczności. Współpraca jednostek samorządu z organizacjami ma charakter obligatoryjny i jest zaliczana do zadań własnych jednostek wszystkich szczebli. Jej podstawę stanowią roczne plany współpracy, przy czym istnieje możliwość przyjmowania również planów o charakterze wieloletnim. Plany te określają między innymi zakres i formy współpracy, zadania publiczne do realizacji przez organizacje pozarządowe uznane w danym roku za priorytetowe, jak również wysokość środków publicznych przeznaczonych na finansowanie lub dofinansowanie zadań publicznych realizowanych (na zasadzie powierzenia lub wspierania) przez te organizacje.

Kierując się konstytucyjną zasadą subsydiarności jednostki samorządu powinny więc dążyć do tego, by jak największa liczba zadań była realizowana przez podmioty mniejsze, w tym właśnie organizacje pozarządowe. Z punktu widzenia jednostek samorządu współpraca z organizacjami, jak i ich aktywność na danym terenie, stanowi bowiem istotną wartość dodaną, ze względu na specyfikę tych organizacji, w tym umiejętność często lepszej (w porównaniu do sektora publicznego) identyfikacji istniejących potrzeb i rozwiązywania problemów społeczności lokalnej.

Wykorzystany w ocenie aktywności gmin Sądeckizny wskaźnik przedstawia ilość organizacji pozarządowych działających na terenie badanych jednostek samorządu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Tab. 83. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	7,31	1.	Sękowa	0,40
2.	Krynica-Zdrój	6,26	2.	Piwniczna-Zdrój	0,37
3.	Nowy Sącz	5,75	3.	Łącko	0,28
4.	Muszyna	4,66		Rytro	0,28
5.	Gorlice (m)	4,21		Stary Sącz	0,28
6.	Limanowa (m)	4,11		Tymbark	0,28
7.	Rytro	3,94	4.	Krynica-Zdrój	0,27
8.	Sękowa	3,81	5.	Niedzwiedź	0,26
9.	Piwniczna-Zdrój	3,75	6.	Laskowa	0,24
10.	Tymbark	3,66	7.	Gorlice (m)	0,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 84. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	7,31	1.	Sękowa	0,40
2.	Gorlice (m)	4,21	2.	Gorlice (m)	0,20
3.	Sękowa	3,81	3.	Łużna	0,11
4.	Łużna	3,19	4.	Gorlice	-0,01
5.	Biecz	2,90		Lipinki	-0,01
				Moszczenica	-0,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 85. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	4,11	1.	Tymbark	0,28
2.	Tymbark	3,66	2.	Niedzwiedź	0,26
3.	Kamienica	3,58	3.	Laskowa	0,24
4.	Mszana Dolna	2,73	4.	Łukowica	0,18
5.	Słopnice	2,69	5.	Mszana Dolna (m)	0,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 86. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	6,26	1.	Piwniczna-Zdrój	0,37
2.	Nowy Sącz	5,75	2.	Łącko	0,28
3.	Muszyna	4,66		Rytro	0,28
4.	Rytro	3,94		Stary Sącz	0,28
5.	Piwniczna-Zdrój	3,75	3.	Krynica-Zdrój	0,27

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Gminy Subregionu Sądeckiego w 2019 roku charakteryzowały się nieznacznym zróżnicowaniem pod względem liczby organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wśród wszystkich analizowanych jednostek samorządu terytorialnego pierwsze miejsce (podobnie jak w latach 2013-2018) zajęła gmina Uście Gorlickie, w przypadku której omawiany wskaźnik kształtował się na poziomie 7,31. Wysoka wartość wskaźnika może świadczyć o stosunkowo dużej aktywności organizacji pozarządowych w życiu społeczno-gospodarczym gminy, jednakże nie można dokonywać w tym względzie jednoznacznych interpretacji. Na kolejnej pozycji, z równie wysokim wynikiem na poziomie 6,26, uplasowała się gmina Krynica-Zdrój. Trzecie miejsce zajął Nowy Sącz (5,75).

4.5. Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)

Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy wynosi 39,34%⁵, przy czym udział ten zmniejsza się o liczbę punktów procentowych odpowiadających iloczynowi 3,81 punktu procentowego i wskaźnika⁶ obliczonego łącznie dla całego kraju⁷.

Wskaźnik wykorzystany w analizie oparty został na relacji pomiędzy wielkością wpływów z PIT stanowiących dochód budżetu danej gminy a liczbą jej mieszkańców.

⁵ Ustawa z dnia 13.11.2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 23, z późn. zmianami), art. 4, ust. 2.

⁶ Wskaźnik ustala się dzieląc liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 r. do domów pomocy społecznej, według stanu na dzień 30 czerwca roku bazowego, przez liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 r., według stanu na dzień 31 grudnia 2003 r. (art. 89 ust. 2. ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego).

⁷ Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, op. cit., art. 89 ust. 1.

Tab. 87. Wpływy z podatku PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	1 474,89	1.	Muszyna	1,29
2.	Limanowa (m)	1 122,11	2.	Mszana Dolna	1,20
3.	Chelmiec	979,54	3.	Jodłownik	1,19
4.	Gorlice (m)	846,43		Lipinki	1,19
5.	Nawojowa	831,35		Łukowica	1,19
6.	Kamionka Wielka	800,72		Rytro	1,19
7.	Mszana Dolna (m)	785,89		Uście Gorlickie	1,19
8.	Krynica-Zdrój	770,85	4.	Kamienica	1,18
9.	Muszyna	768,45	5.	Dobra	1,17
10.	Limanowa	717,96		Krynica-Zdrój	1,17
				Niedźwiedz	1,17
				Piwniczna-Zdrój	1,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 88. Wpływy z podatku PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	846,43	1.	Lipinki	1,19
2.	Gorlice	596,12		Uście Gorlickie	1,19
3.	Biecz	581,73	2.	Biecz	1,14
4.	Lipinki	544,94	3.	Łużna	1,13
5.	Sękowa	495,60	4.	Gorlice (m)	1,12
				Bobowa	1,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 89. Wpływy z podatku PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	1 122,11	1.	Mszana Dolna	1,20
2.	Mszana Dolna (m)	785,89	2.	Jodłownik	1,19
3.	Limanowa	717,96		Łukowica	1,19
4.	Tymbark	709,59	3.	Kamienica	1,18
5.	Jodłownik	667,70	4.	Dobra	1,17
				Niedźwiedz	1,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 90. Wpływy z podatku PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	1 474,89	1.	Muszyna	1,29
2.	Chełmiec	979,54	2.	Rytro	1,19
3.	Nawojowa	831,35	3.	Krynica-Zdrój	1,17
4.	Kamionka Wielka	800,72		Piwniczna-Zdrój	1,17
5.	Krynica-Zdrój	770,85	4.	Grybów	1,15
				Korzenna	1,15
				Łososina Dolna	1,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Przeprowadzając analizę wartości wskaźnika w gminach znajdujących się w „pierwszej dekadzie” pod względem wysokości kwot z tytułu wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych per capita, należy zwrócić uwagę, że w 2019 roku mieściły się one w przedziale od 717,96 zł do 1474,89 zł i były wyższe niż w 2018 roku.

Największe wpływy w omawianym obszarze w 2019 roku uzyskało miasto Nowy Sącz (1474,89 zł). Dzięki temu utrzymało ono swoją pozycję w klasyfikacji w porównaniu do roku 2018. W analizowanym okresie niższe wpływy z PIT osiągnęło miasto Limanowa z kwotą 1122,11 zł. Trzecie miejsce w zestawieniu zajęła gmina Chełmiec (979,54 zł).

4.6. Wskaźnik komputeryzacji szkół (liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu)

Rozwój społeczeństwa informacyjnego, w szczególności doskonalenie umiejętności informatycznych dzieci i młodzieży, w połączeniu z samorządowymi programami rozwijania kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych, powoduje, iż oczekiwania względem bardziej elastycznych i atrakcyjnych wizualnie form nauki są coraz większe. Dostrzegalna jest także potrzeba zmiany w podejściu do korzystania z komputera w większości obszarów nauczania, co można traktować jako odzwierciedlenie interdyscyplinarnego i integrującego charakteru technologii informacyjnych.

Definityjne ujęcie „komputeryzacji” oznacza między innymi stosowanie na szeroką skalę komputerów w różnych jednostkach organizacyjnych, jak również wprowadzanie komputerów i sieci komputerowych do kolejnych instytucji, przedsiębiorstw lub gałęzi przemysłu. W zakresie rozwoju komputeryzacji i informatyzacji, ukierunkowanej na twórcze oraz efektywne uczenie się, Polska podąża za krajami wysoko uprzemysłowionymi. Niemniej jednak, dość dużą przeszkodę stanowi w tym względzie bariera wynikająca z wysokich kosztów zakupu sprzętu komputerowego oraz użytkowania sieci Internet. Wykorzystanie komputerów i technologii informacyjnych stanowi dla edukacji szansę odejścia od wąsko pojmowanego encyklopedyzmu (czyli przekazywania

do zapamiętania dużych zasobów informacji) w kierunku kształcenia umiejętności wyszukiwania i przetwarzania istotnych informacji. Z punktu widzenia wykorzystania komputerów w nauczaniu szczególnie istotne jest zaopatrzenie szkół w komputery przeznaczone do użytku uczniów.

W niniejszej analizie wykorzystano najczęściej stosowany (również w porównaniach międzynarodowych) wskaźnik zaopatrzenia szkół w sprzęt komputerowy, stanowiący liczbę uczniów przypadającą na jeden komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów.

Tab. 91. Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	5,30	1.	Niedźwiedz	0,58
2.	Moszczenica	5,47	2.	Kamienica	0,65
3.	Jodłownik	6,33	3.	Muszyna	0,79
4.	Rytro	6,76	4.	Kamionka Wielka	0,80
5.	Łużna	6,85	5.	Krynica-Zdrój	0,87
6.	Kamionka Wielka	7,92	6.	Lipinki	0,90
7.	Lipinki	8,28	7.	Chelmiec	0,92
8.	Mszana Dolna	8,30		Grybów (m)	0,92
9.	Łososina Dolna	8,57		Sękowa	0,92
10.	Bobowa	8,64	8.	Moszczenica	0,93

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 92. Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	5,30	1.	Lipinki	0,90
2.	Moszczenica	5,47	2.	Sękowa	0,92
3.	Łużna	6,85	3.	Moszczenica	0,93
4.	Lipinki	8,28	4.	Gorlice (m)	0,94
5.	Bobowa	8,64	5.	Bobowa	0,95
				Uście Gorlickie	0,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 93 Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Jodłownik	6,33	1.	Niedźwiedź	0,58
2.	Mszana Dolna	8,30	2.	Kamienica	0,65
3.	Łukowica	8,77	3.	Dobra	0,94
4.	Niedźwiedź	9,11		Limanowa	0,94
5.	Kamienica	9,27		Mszana Dolna	0,94
				Słopnice	0,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 94. Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Rytro	6,76	1.	Muszyna	0,79
2.	Kamionka Wielka	7,92	2.	Kamionka Wielka	0,80
3.	Łososina Dolna	8,57	3.	Krynica-Zdrój	0,87
4.	Chelmiec	8,84	4.	Grybów (miasto)	0,92
5.	Krynica-Zdrój	8,86		Chelmiec	0,92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Przeprowadzając analizę wskaźnika komputeryzacji szkół w poszczególnych gminach Subregionu Sądeckiego, należy zauważyć, że cechował się on znacznym zróżnicowaniem. Wartości omawianego wskaźnika w odniesieniu do gmin znajdujących się w „pierwszej dziesiątce” w klasyfikacji mieściły się bowiem w przedziale od 8,64 do 5,30.

Najmniejszą liczbą uczniów w przeliczeniu na 1 komputer z dostępem do Internetu w analizowanym okresie cechowała się gmina Uście Gorlickie, zajmując pod tym względem pierwsze miejsce wśród 39 badanych gmin Subregionu Sądeckiego. Drugą lokatę w ogólnym zestawieniu, z wartością wskaźnika 5,47, zajęła gmina Moszczenica, natomiast trzecią gmina Jodłownik, w której na 1 komputer z dostępem do Internetu przypadało około 6 uczniów.

4.7. Wyniki egzaminów gimnazjalnych według miejsca zamieszkania

Planowanie i ewaluacja procesu dydaktyczno-wychowawczego z uwzględnieniem wyników diagnozy edukacyjnej są kluczowymi elementami przygotowania uczniów do zdobywania wykształcenia, a w późniejszym okresie do funkcjonowania na rynku pracy. Wspomagają one także podnoszenie jakości kształcenia, zwiększając tym samym szanse edukacyjne młodzieży, co ocenić można w dłuższym okresie czasu w tzw. procesie monitorowania.

W celu utrzymania odpowiednich standardów nauczania niezbędne jest przeprowadzanie egzaminów kończących etapy edukacji, w tym egzaminów gimnazjalnych, których wyniki są podstawą dokonywania wyboru programu nauczania oraz metod pracy nauczycieli. Efekty przeprowadzanej ewaluacji stanowią jednocześnie podstawę formułowania opinii o funkcjonowaniu danej placówki. Zatem, aby szkoła uzyskała pozytywną ocenę w zakresie swej skuteczności, musi się starać o wysoką liczbę punktów w egzaminach zewnętrznych.

Możliwość porównania wyników osiągniętych przez uczniów w poszczególnych szkołach, a także według ich miejsca zamieszkania, jest możliwa dzięki wprowadzeniu jednolitych egzaminów dla gimnazjalistów oraz sposobu prezentacji wyników przez okręgowe komisje egzaminacyjne.

W statystyce publicznej dane odnoszące się do omawianego procesu ewaluacji są zagregowane między innymi na poziomie województw, powiatów, jak również na poziomie gmin (co jest szczególnie istotne z punktu widzenia niniejszego opracowania).

Tab. 95. Wyniki egzaminów gimnazjalnych i dynamika zmian w tym zakresie

Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	62,83	1.	Niedźwiedz	1,06
2.	Limanowa (m)	61,50		Ropa	1,06
3.	Gorlice (m)	60,50	2.	Tymbark	1,02
4.	Gródek nad Dunajcem	59,67	3.	Grybów (m)	1,01
5.	Rytro	59,50	4.	Laskowa	1,00
6.	Gorlice	58,83		Nawojowa	1,00
	Łużna	58,83	5.	Kamienica	0,98
7.	Tymbark	58,67	6.	Kamionka Wielka	0,97
8.	Stary Sącz	58,50		Krynica-Zdrój	0,97
9.	Mszana Dolna (m)	58,33		Mszana Dolna (m)	0,97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Tab. 96. Wyniki egzaminów gimnazjalnych i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	60,50	1.	Ropa	1,06
2.	Gorlice	58,83	2.	Gorlice (m)	0,95
	Łużna	58,83		Lipinki	0,95
3.	Ropa	57,17		Łużna	0,95
4.	Moszczenica	55,67		Moszczenica	0,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Tab. 97. Wyniki egzaminów gimnazjalnych i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	61,50	1.	Niedźwiedź	1,06
2.	Tymbark	58,67	2.	Tymbark	1,02
3.	Mszana Dolna (m)	58,33	3.	Laskowa	1,00
4.	Niedźwiedź	57,50	4.	Kamienica	0,98
5.	Limanowa	57,33	5.	Mszana Dolna (m)	0,97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Tab. 98. Wyniki egzaminów gimnazjalnych i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	62,83	1.	Grybów (m)	1,01
2.	Gródek nad Dunajcem	59,67	2.	Nawojowa	1,00
3.	Rytko	59,50	3.	Kamionka Wielka	0,97
4.	Stary Sącz	58,50		Krynica-Zdrój	0,97
5.	Krynica-Zdrój	58,17	4.	Grybów	0,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Analiza wyników egzaminów gimnazjalnych według miejsca zamieszkania w poszczególnych gminach Subregionu Sądeckiego, przeprowadzonych w 2019 roku, pozwala stwierdzić, że (podobnie jak w latach 2013-2018) cechowały się one niewielkim zróżnicowaniem. Wartości niniejszego wskaźnika w gminach znajdujących się w gronie liderów rankingu mieściły się w przedziale od 58,33 do 62,83.

Śpośród wszystkich ocenianych jednostek samorządu terytorialnego, pierwsze oraz drugie miejsce uzyskały kolejno: miasto Nowy Sącz (62,83) i Limanowa (61,50). Miasto Limanowa zajęło niższą o jedno miejsce – lokatę względem 2018 roku, natomiast Nowy Sącz odnotował awans w omawianym zakresie. Trzecią pozycję, z niewiele niższą wartością wskaźnika (60,50), zajęło miasto Gorlice.

Tabela 99. Kształtowanie się wybranych wskaźników w gminach Subregionu Sądeckiego w latach 2018-2019

Wskaźnik	Dynamika															Liczba zmian									
	I.1	I.2	I.3	I.4	I.5	II.1	II.2	II.3	II.4	III.4	III.5	III.6	III.7	III.8	IV.1	IV.2	IV.3	IV.4	IV.5	IV.6	IV.7	I	II	III	
Gołnice (m)																							13	9	2
Biecz																							11	12	1
Bobowa																							10	12	2
Gołnice																							10	13	1
Lipinki																							13	10	1
Łużna																							18	5	1
Moszczenica																							19	3	2
Ropa																							17	6	1
Sękowa																							10	13	1
Uście Gołlickie																							9	14	1
Limanowa (m)																							11	10	3
Mszana Dolna (m)																							6	17	1
Dobra																							13	10	1
Jodłownik																							14	9	1
Kamienica																							12	10	2
Łaskowa																							10	13	1
Limanowa																							11	11	2
Łukowica																							10	11	3
Mszana Dolna																							12	10	2
Niedźwiedź																							10	13	1
Słupnice																							9	14	1
Tymbark																							9	14	1
Grybów (m)																							15	6	3
Chelmiec																							7	16	1
Gródek nad Dunajcem																							8	15	1
Grybów																							8	13	3
Kamionka Wielka																							9	14	1
Korzenna																							10	12	2
Krynica-Zdrój																							11	12	1
Łabowa																							10	13	1
Łącko																							11	10	3
Łososina Dolna																							15	8	1
Muszyna																							13	10	1
Nawojowa																							11	10	3
Piwniczna-Zdrój																							10	13	1
Podgórznie																							10	13	1
Ryto																							10	13	1
Stary Sącz																							13	9	2
Nowy Sącz																							10	12	2
Liczba zmian	12	19	21	27	34	15	35	9	20	12	16	11	12	20	23	18	20	9	20	16	26	39	0	4	
	21	20	13	12	5	24	4	30	19	26	23	22	27	18	16	21	19	29	19	23	13	0	0	34	
	6	0	5	0	0	0	0	0	0	1	0	6	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	39	1

Legenda	
Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących	I.1
Nadwyżka operacyjna per capita	I.2
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	I.3
Dochody własne per capita	I.4
Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita	I.5
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	II.1
Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	II.2
Wydatki na promocję gminy per capita	II.3
Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	II.4
Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	III.1
Wydatki majątkowe per capita	III.2
Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia	III.3
Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita	III.4
Wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) na oświatę i wychowanie per capita	III.5
Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita	III.6
Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita	III.7
Środki unijne per capita	III.8
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	IV.1
Stopa bezrobocia rejestrowanego	IV.2
Wydatki na ochronę zdrowia per capita	IV.3
Liczba organizacji pozarządowych (fundacje, stowarzyszenia) na 1000 mieszkańców	IV.4
Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	IV.5
Wskaźnik komputeryzacji szkół (liczba uczniów na 1 komputer)	IV.6
Wyniki egzaminów gimnazjalnych według miejsca zamieszkania	IV.7
Zmiana pozytywna	
Zmiana negatywna	
Brak zmiany	

Źródło: opracowanie własne.

III. UOGÓLNIANA OCENA AKTYWNOŚCI GMIN SUBREGIONU SĄDECKIEGO

Do wyznaczania syntetycznej oceny aktywności gmin Sądeczczyzny wykorzystano następujące wskaźniki szczegółowe wraz z odpowiadającymi im wskaźnikami dynamiki:

1. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących;
2. Nadwyżka operacyjna per capita;
3. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem;
4. Dochody własne per capita;
5. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita;
6. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita;
7. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita;
8. Wydatki na promocję gminy per capita;
9. Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy);
10. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem;
11. Wydatki majątkowe per capita;
12. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia;
13. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita;
14. Wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) na oświatę i wychowanie per capita;
15. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita;
16. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita;
17. Środki unijne per capita;
18. Saldo migracji na 1000 mieszkańców;
19. Stopa bezrobocia rejestrowanego;
20. Wydatki na ochronę zdrowia per capita;
21. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców;
22. Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy);
23. Wskaźnik komputeryzacji szkół (liczba uczniów na 1 komputer);
24. Wyniki egzaminów gimnazjalnych.

Wyznaczenie oceny uogólnionej bazowało na średniej arytmetycznej punktów uzyskanych przez gminy w ramach wskaźników w poszczególnych modułach. Przyjęto ścieżkę dwustopniowej oceny aktywności gmin.

Pierwszy etap stanowiła ocena w pięciu modułach: generowanie dochodów, pozainwestycyjna działalność gospodarcza, aktywność inwestycyjna gminy, efekty polityki społecznej oraz dynamika. W tym celu skatalogowano wyniki uzyskane przez wszystkie 39 gmin w każdej z omawianych podgrup. W ramach pierwszego modułu zestawiono wskaźniki dochodowe (cechy

nr 1-5), w ramach modułu drugiego – pozainwestycyjną działalność gospodarczą (cechy nr 6-9), trzeciego – wskaźniki dotyczące aktywności inwestycyjnej (cechy 10-17), czwartego – wskaźniki dotyczące efektów polityki społecznej (cechy 18-24), natomiast piąty moduł obejmował wskaźniki dynamiki (cechy 1-24).

Drugi etap prac polegał na sumowaniu średnich arytmetycznych punktów uzyskanych w ramach pięciu wymienionych modułów, stanowiąc jednocześnie wynik w kategorii głównej. Wyniki ocen w poszczególnych podgrupach zaprezentowano w kolejnych zestawieniach.

Tab. 100. Moduł I. Generowanie dochodów

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Muszyna	36,00
2.	Chelmic	34,80
3.	Nowy Sącz	34,00
4.	Limanowa (m)	33,00
5.	Gorlice (m)	32,40
6.	Krynica-Zdrój	29,80
	Nawojowa	29,80
7.	Tymbark	28,00
8.	Rytro	25,60
9.	Łososina Dolna	24,80
10.	Stary Sącz	23,80
11.	Limanowa	23,40
12.	Łabowa	23,00
	Piwniczna-Zdrój	23,00
13.	Korzenna	22,60
14.	Mszana Dolna (m)	22,40
15.	Biecz	22,20
16.	Podegrodzie	22,00
17.	Grybów	21,20
18.	Jodłownik	20,40
19.	Uście Gorlickie	19,80
20.	Gorlice	19,20
21.	Gródek nad Dunajcem	18,80
22.	Mszana Dolna	17,80
23.	Bobowa	17,00
	Grybów (m)	17,00
	Moszczenica	17,00
24.	Kamionka Wielka	16,20
25.	Łukowica	15,80
26.	Laskowa	14,80

27.	Sękowa	14,40
28.	Dobra	12,60
	Ropa	12,60
29.	Lipinki	11,60
30.	Kamienica	11,40
31.	Łącko	10,60
32.	Niedźwiedź	9,60
33.	Łużna	4,40
34.	Słopnice	4,20

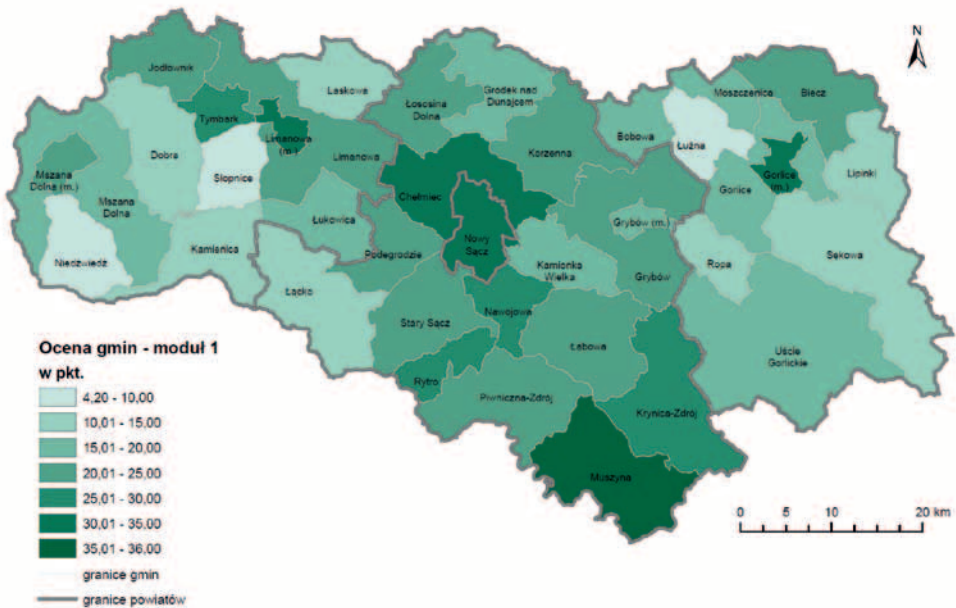
Źródło: opracowanie własne.

Tab. 101. Moduł I. Generowanie dochodów – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Gorlice (m)	32,40	1.	Limanowa (m)	33,00	1.	Muszyna	36,00
2.	Biecz	22,20	2.	Tymbark	28,00	2.	Chełmiec	34,80
3.	Uście Gorlickie	19,80	3.	Limanowa	23,40	3.	Nowy Sącz	34,00
4.	Gorlice	19,20	4.	Mszana Dolna (m)	22,40	4.	Krynica-Zdrój	29,80
5.	Bobowa	17,00	5.	Jodłownik	20,40		Nawojowa	29,80
	Moszczenica	17,00	6.	Mszana Dolna	17,80	5.	Rytró	25,60
6.	Sękowa	14,40	7.	Łukowica	15,80	6.	Łososina Dolna	24,80
7.	Ropa	12,60	8.	Laskowa	14,80	7.	Stary Sącz	23,80
8.	Lipinki	11,60	9.	Dobra	12,60	8.	Łabowa	23,00
9.	Łużna	4,40	10.	Kamienica	11,40		Piwniczna-Zdrój	23,00
			11.	Niedźwiedź	9,60	9.	Korzenna	22,60
			12.	Słopnice	4,20	10.	Podegrodzie	22,00
						11.	Grybów	21,20
						12.	Gródek n/D	18,80
						13.	Grybów (m)	17,00
						14.	Kamionka Wielka	16,20
						15.	Łącko	10,60

Źródło: opracowanie własne.

Mapa1. Moduł I. Generowanie dochodów

Źródło: opracowanie własne.

W Subregionie Sądeckim liderem rankingu w module „generowanie dochodów” w 2019 roku została gmina Muszyna, która uzyskała 36,00 punktów. Drugą pozycję w tym zakresie zajęła, z wynikiem 34,80, gmina Chelmiec. Natomiast na trzecim miejscu, z wartością niższą o 2,00 punktów najwyższej, znalazło się miasto Nowy Sącz, uzyskując 34,00 punktów.

Z kolei w obszarze pozainwestycyjnej działalności gospodarczej (Tab. 102), liderem zestawienia w 2019 roku okazała się gmina Laskowa z wynikiem 27,75 punktów. Drugą pozycję w omawianym module objęła gmina Krynica-Zdrój (27,50), natomiast trzecią lokatę w ogólnym zestawieniu zajęła gmina Sękowa z wynikiem 27,00 punktów.

Tab. 102. Moduł II. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza

Lp.	Gmina	Punkty
1.	Laskowa	27,75
2.	Krynica-Zdrój	27,50
3.	Sękowa	27,00
4.	Podegrodzie	26,75
5.	Gorlice (m)	26,25
	Mszana Dolna	26,25
	Piwniczna-Zdrój	26,25
	Stary Sącz	26,25
6.	Uście Gorlickie	24,75
7.	Muszyna	24,50
8.	Nawojowa	23,50
9.	Limanowa (m)	23,25
10.	Mszana Dolna (m)	23,00
11.	Dobra	22,50
12.	Nowy Sącz	22,25
13.	Stąpnice	21,75
14.	Niedźwiedź	20,50
15.	Jodłownik	19,75
	Łososina Dolna	19,75
16.	Lipinki	19,50
17.	Bobowa	19,25
18.	Grybów (m)	19,00
19.	Biecz	18,25
	Chełmiec	18,25
20.	Gródek nad Dunajcem	17,75
21.	Moszczenica	17,50
22.	Łabowa	17,25
	Łącko	17,25
23.	Gorlice	16,50
	Łukowica	16,50
24.	Korzenna	16,25
25.	Rytko	16,00
26.	Ropa	15,00
27.	Łużna	14,50
28.	Kamienica	14,25
29.	Tymbark	13,75
30.	Grybów	13,00
31.	Kamionka Wielka	10,75
	Limanowa	10,75

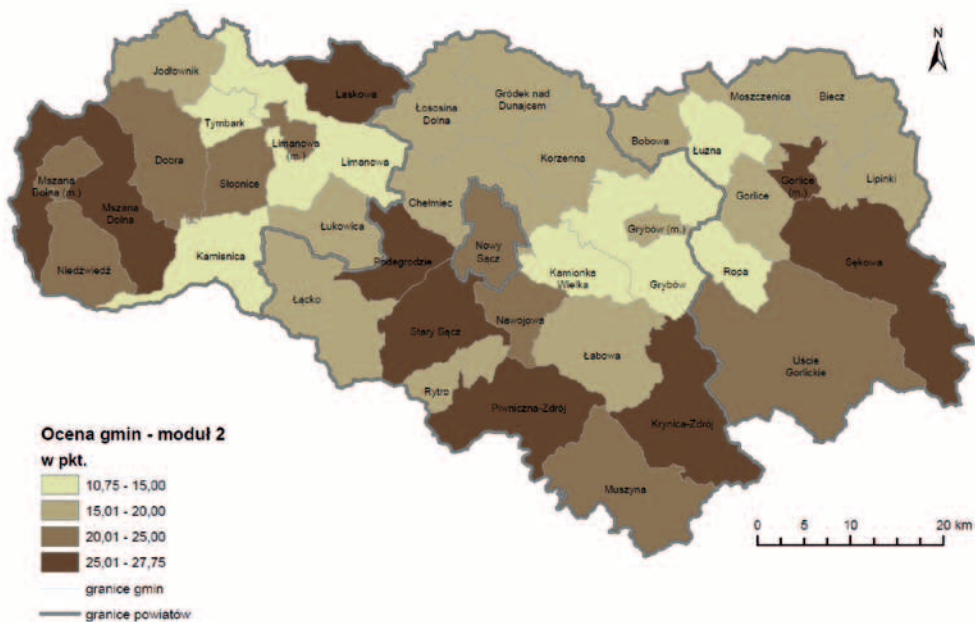
Źródło: opracowanie własne.

Tab. 103. Moduł II. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Sękowa	27,00	1.	Laskowa	27,75	1.	Krynica-Zdrój	27,50
2.	Gorlice (m)	26,25	2.	Mszana Dolna	26,25	2.	Podegrodzie	26,75
3.	Uście Gorlickie	24,75	3.	Limanowa (m)	23,25	3.	Piwniczna-Zdrój	26,25
4.	Lipinki	19,50	4.	Mszana Dolna (m)	23,00		Stary Sącz	26,25
5.	Bobowa	19,25	5.	Dobra	22,50	4.	Muszyna	24,50
6.	Biecz	18,25	6.	Słopnice	21,75	5.	Nawojowa	23,50
7.	Moszczenica	17,50	7.	Niedzwiedź	20,50	6.	Nowy Sącz	22,25
8.	Gorlice	16,50	8.	Jodłownik	19,75	7.	Łososina Dolna	19,75
9.	Ropa	15,00	9.	Łukowica	16,50	8.	Grybów (m)	19,00
10.	Łużna	14,50	10.	Kamienica	14,25	9.	Chełmiec	18,25
			11.	Tymbark	13,75	10.	Gródek n/D	17,75
			12.	Limanowa	10,75	11.	Łabowa	17,25
							Łącko	17,25
						12.	Korzenna	16,25
						13.	Rytko	16,00
						14.	Grybów	13,00
						15.	Kamionka Wielka	10,75

Źródło: opracowanie własne.

Mapa 2. Moduł II. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza

Źródło: opracowanie własne.

Analizując wyniki w module „aktywność inwestycyjna” (Tab. 104), można zauważyć, że pierwsze miejsce wśród 39 badanych gmin Subregionu Sądeckiego zajęła gmina Stary Sącz, zdobywając 37,75 pkt. Na drugiej pozycji w ogólnym zestawieniu w 2019 roku znalazła się gmina Łącko, uzyskując 32,13 punktów. „Pierwszą trójkę” w klasyfikacji zamknęła, z wynikiem 29,50 punktów, gmina Nawojowa.

Tab. 104. Moduł III. Aktywność inwestycyjna gminy

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Stary Sącz	35,75
2.	Łącko	32,13
3.	Nawojowa	29,50
4.	Muszyna	28,88
5.	Łużna	28,13
6.	Moszczenica	27,75
7.	Ropa	25,50
8.	Dobra	25,38
9.	Korzenna	25,00
10.	Chełmiec	24,50
	Grybów	24,50
11.	Bobowa	24,25
12.	Sękowa	23,00
13.	Kamienica	22,88
14.	Limanowa	22,75
15.	Kamionka Wielka	22,38
	Lipinki	22,38
16.	Nowy Sącz	22,25
17.	Limanowa (m)	21,50
18.	Łukowica	21,25
19.	Gorlice (m)	21,13
20.	Grybów (m)	19,75
21.	Krynica-Zdrój	19,63
22.	Mszana Dolna	18,88
23.	Gródek nad Dunajcem	18,75
24.	Jodłownik	17,25
	Podegrodzie	17,25
25.	Łabowa	16,50
26.	Piwniczna-Zdrój	15,88
27.	Gorlice	15,25
28.	Mszana Dolna (m)	14,50
	Niedźwiedź	14,50

29.	Biecz	13,63
30.	Słopnice	13,25
31.	Łososina Dolna	12,13
32.	Tymbark	10,25
33.	Laskowa	8,00
34.	Rytko	6,00
35.	Uście Gorlickie	5,88

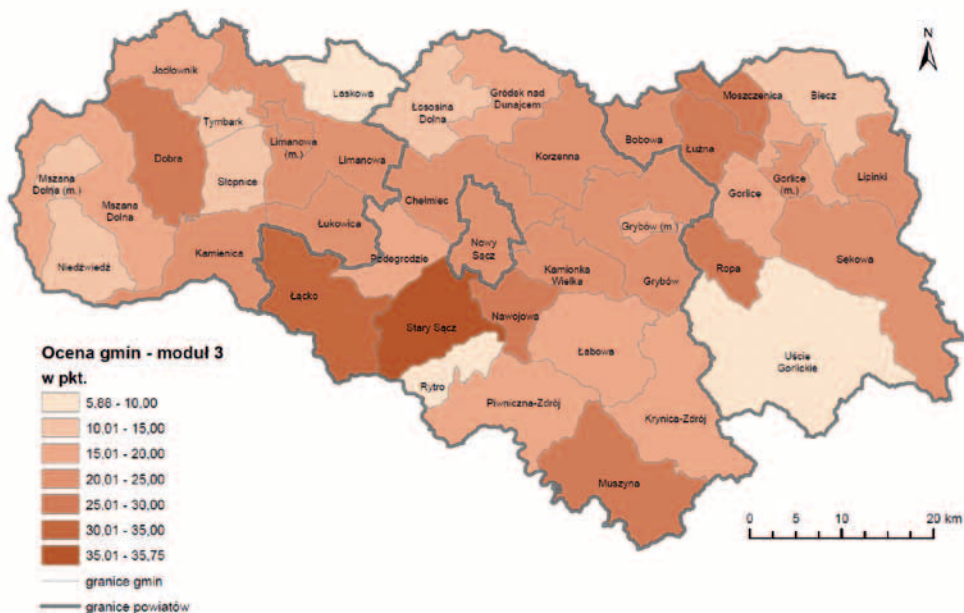
Źródło: opracowanie własne.

Tab. 105. Moduł III. Aktywność inwestycyjna gminy – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Łużna	28,13	1.	Dobra	25,38	1.	Stary Sącz	35,75
2.	Moszczenica	27,75	2.	Kamienica	22,88	2.	Łącko	32,13
3.	Ropa	25,50	3.	Limanowa	22,75	3.	Nawojowa	29,50
4.	Bobowa	24,25	4.	Limanowa (m)	21,50	4.	Muszyna	28,88
5.	Sękowa	23,00	5.	Łukowica	21,25	5.	Korzenna	25,00
6.	Lipinki	22,38	6.	Mszana Dolna	18,88	6.	Chełmiec	24,50
7.	Gorlice (m)	21,13	7.	Jodłownik	17,25		Grybów	24,50
8.	Gorlice	15,25	8.	Mszana Dolna (m)	14,50	7.	Kamionka Wielka	22,38
9.	Biecz	13,63		Niedźwiedź	14,50	8.	Nowy Sącz	22,25
10.	Uście Gorlickie	5,88	9.	Słopnice	13,25	9.	Grybów (m)	19,75
			10.	Tymbark	10,25	10.	Krynica-Zdrój	19,63
			11.	Laskowa	8,00	11.	Gródek n/D	18,75
						12.	Podegrodzie	17,25
						13.	Łabowa	16,50
						14.	Piwniczna-Zdrój	15,88
						15.	Łososina Dolna	12,13
						16.	Rytko	6,00

Źródło: opracowanie własne.

Mapa 3. Moduł III. Aktywność inwestycyjna gminy

Źródło: opracowanie własne.

Czwartym modułem, który wzięto pod uwagę w przygotowaniu oceny aktywności gmin Subregionu Sąddeckiego, był moduł „efekty polityki społecznej” (Tab. 106). Liderem w tym module okazało się miasto Nowy Sącz, które w omawianym obszarze uzyskało 30,57 punktów. Kolejnymi jednostkami w tym zestawieniu zostały: gmina Krynica-Zdrój (26,57) i gmina Łużna (26,14).

Tab. 106. Moduł IV. Efekty polityki społecznej

Lp.	Gmina	Punkty
1.	Nowy Sącz	30,57
2.	Krynica-Zdrój	26,57
3.	Łużna	26,14
4.	Gorlice (m)	25,86
5.	Rytko	25,29
6.	Gorlice	24,29
	Jodłownik	24,29
7.	Uście Gorlickie	24,14
8.	Limanowa (m)	23,43
9.	Chelmiec	23,29
10.	Gródek nad Dunajcem	23,14
	Kamionka Wielka	23,14

11.	Biecz	22,57
	Moszczenica	22,57
	Muszyna	22,57
12.	Łososina Dolna	22,29
13.	Tymbark	22,14
14.	Lipinki	21,00
15.	Stary Sącz	19,71
16.	Podegrodzie	19,43
17.	Grybów	19,29
18.	Sękowa	19,14
19.	Mszana Dolna (m)	18,86
20.	Bobowa	18,57
21.	Ropa	18,43
22.	Kamienica	17,71
	Laskowa	17,71
23.	Grybów (m)	17,43
24.	Limanowa	16,86
25.	Łącko	16,57
26.	Łabowa	16,43
27.	Nawojowa	15,14
28.	Dobra	14,86
	Piwniczna-Zdrój	14,86
29.	Korzenna	14,29
30.	Niedźwiedź	14,00
31.	Słupnice	13,86
32.	Mszana Dolna	13,71
33.	Łukowica	12,57

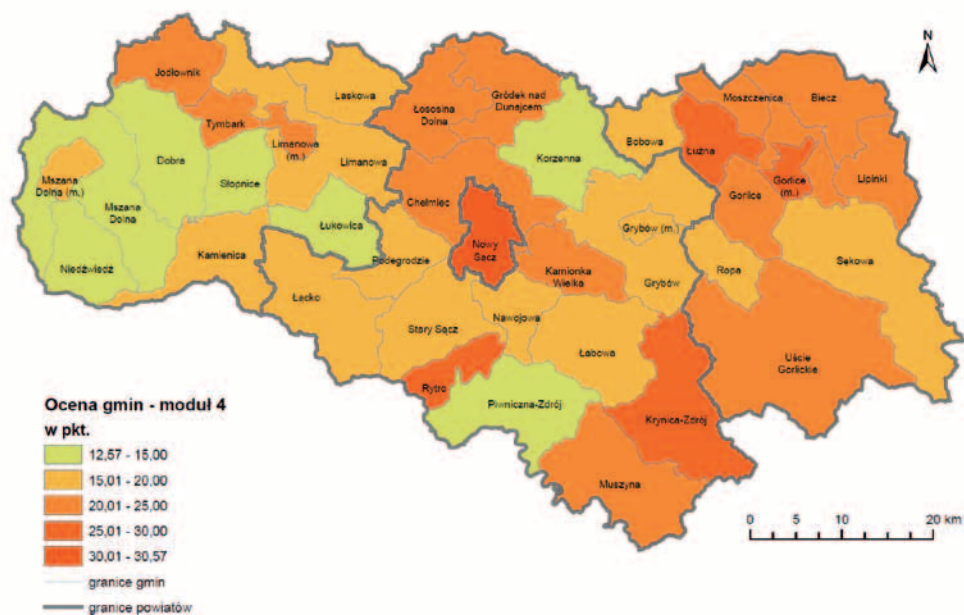
Źródło: opracowanie własne.

Tab. 107. Moduł IV. Efekty polityki społecznej – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Łużna	26,14	1.	Jodłownik	24,29	1.	Nowy Sącz	30,57
2.	Gorlice (m)	25,86	2.	Limanowa (m)	23,43	2.	Krynica-Zdrój	26,57
3.	Gorlice	24,29	3.	Tymbark	22,14	3.	Rytko	25,29
4.	Uście Gorlickie	24,14	4.	Mszana Dolna (m)	18,86	4.	Chełmiec	23,29
5.	Biecz	22,57	5.	Kamienica	17,71	5.	Gródek n/D	23,14
	Moszczenica	22,57		Laskowa	17,71		Kamionka Wielka	23,14
6.	Lipinki	21,00	6.	Limanowa	16,86	6.	Muszyna	22,57
7.	Sękowa	19,14	7.	Dobra	14,86	7.	Łososina Dolna	22,29
8.	Bobowa	18,57	8.	Niedźwiedź	14,00	8.	Stary Sącz	19,71
9.	Ropa	18,43	9.	Słopnice	13,86	9.	Podegrodzie	19,43
			10.	Mszana Dolna	13,71	10.	Grybów	19,29
			11.	Łukowica	12,57	11.	Grybów (m)	17,43
						12.	Łącko	16,57
						13.	Łabowa	16,43
						14.	Nawojowa	15,14
						15.	Piwniczna-Zdrój	14,86
						16.	Korzenna	14,29

Źródło: opracowanie własne.

Mapa 4. Moduł IV. Efekty polityki społecznej

Źródło: opracowanie własne.

Zestawiając gminy w module „dynamika” obserwuje się, iż pierwsze miejsce w 2019 roku zajęła gmina Moszczenica osiągając 28,67 punktów. Na drugim i trzecim miejscu znalazły się kolejno: gmina Łużna (26,58 punktów) oraz gmina Muszyna (25,75 punktów). Pozostałe wyniki przedstawia Tab. 108.

Tab. 108. Moduł V. Dynamika

Lp.	Gmina	Punkty
1.	Moszczenica	28,67
2.	Łużna	26,58
3.	Muszyna	25,75
4.	Gorlice (m)	25,13
5.	Ropa	24,21
6.	Lipinki	23,58
7.	Krynica-Zdrój	23,33
	Łososina Dolna	23,33
8.	Kamienica	23,25
9.	Dobra	23,17
10.	Mszana Dolna	23,13
11.	Stary Sącz	22,67
12.	Jodłownik	22,29
13.	Grybów (m)	22,17
14.	Limanowa	21,33
	Niedźwiedź	21,33
15.	Łącko	21,00
16.	Łukowica	20,92
17.	Sękowa	20,54
18.	Laskowa	20,42
19.	Nowy Sącz	20,25
20.	Grybów	19,63
21.	Kamionka Wielka	19,29
	Korzenna	19,29
22.	Gorlice	18,63
23.	Limanowa (m)	18,50
	Nawojowa	18,50
24.	Biecz	18,25
25.	Rytro	17,96
	Słupnice	17,96
26.	Piwniczna-Zdrój	17,88
27.	Podegrodzie	17,38
28.	Chelmiec	17,21
29.	Łabowa	16,79
30.	Tymbark	16,58
31.	Uście Gorlickie	16,42
32.	Gródek nad Dunajcem	15,88
33.	Mszana Dolna (m)	15,67
34.	Bobowa	15,54

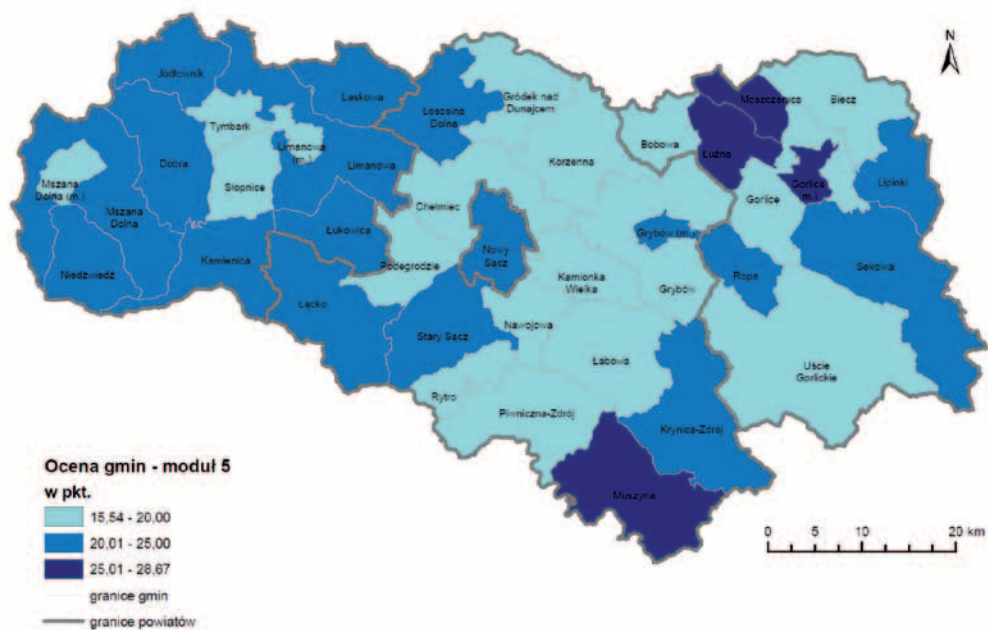
Źródło: opracowanie własne.

Tab. 109. Moduł V. Dynamika – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Moszczenica	28,67	1.	Kamienica	23,25	1.	Muszyna	25,75
2.	Łużna	26,58	2.	Dobra	23,17	2.	Krynica-Zdrój	23,33
3.	Gorlice (m)	25,13	3.	Mszana Dolna	23,13		Łososina Dolna	23,33
4.	Ropa	24,21	4.	Jodłownik	22,29	3.	Stary Sącz	22,67
5.	Lipinki	23,58	5.	Limanowa	21,33	4.	Grybów (m)	22,17
6.	Sękowa	20,54		Niedzwiedź	21,33	5.	Łącko	21,00
7.	Gorlice	18,63	6.	Łukowica	20,92	6.	Nowy Sącz	20,25
8.	Biecz	18,25	7.	Laskowa	20,42	7.	Grybów	19,63
9.	Uście Gorlickie	16,42	8.	Limanowa (m)	18,50	8.	Kamionka Wielka	19,29
10.	Bobowa	15,54	9.	Słupnice	17,96		Korzenna	19,29
			10.	Tymbark	16,58	9.	Nawojowa	18,50
			11.	Mszana Dolna (m)	15,67	10.	Rytko	17,96
						11.	Piwniczna-Zdrój	17,88
						12.	Podegrodzie	17,38
						13.	Chełmiec	17,21
						14.	Łabowa	16,79
						15.	Gródek n/D	15,88

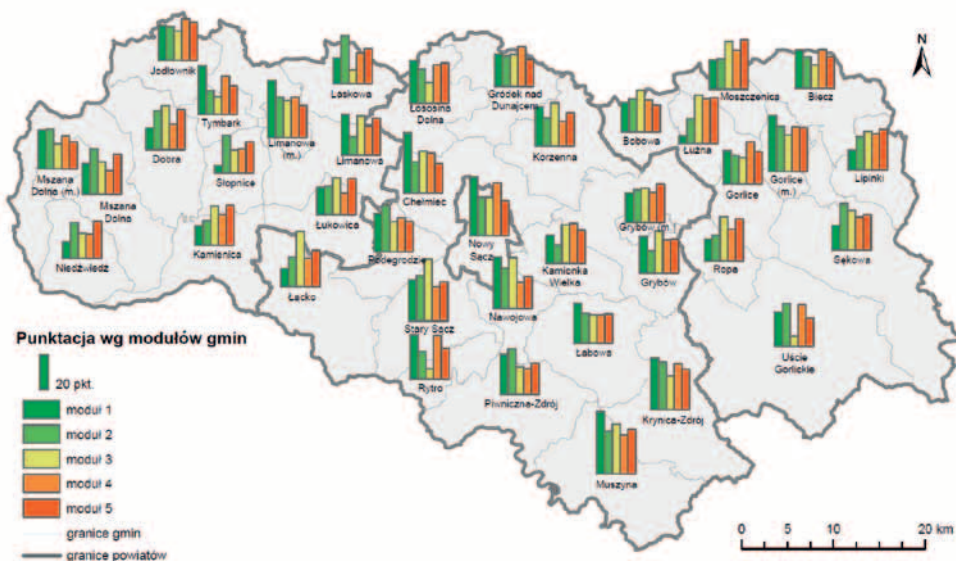
Źródło: opracowanie własne.

Mapa 5. Moduł V. Dynamika

Źródło: opracowanie własne.

Mapa 6. Podsumowanie wyników w poszczególnych modułach

Źródło: opracowanie własne.

Prezentując wyniki drugiej części, czyli oceny uogólnionej, trzeba przypomnieć, iż jest ona prostą agregacją ocen w ramach pięciu wcześniej omówionych modułów. Tab. 110 prezentuje ostateczne wyniki oceny aktywności gmin Subregionu Sąddeckiego za rok 2019.

W roku 2019 najbardziej aktywną jednostką terytorialną w Subregionie Sąddeckim okazała się gmina Muszyna, która uzyskała łącznie 137,70 punktów. Drugą lokatę pod względem oceny końcowej uzyskało miasto Gorlice w przypadku którego ogólna ocena wyniosła 130,77 punktów i była niższa od najwyższej o 6,93 punktu. „Pierwszą trójkę” liderów rankingu aktywności gmin Subregionu Sąddeckiego za 2019 rok zamknęło z wynikiem 129,32 miasto Nowy Sącz.

Tab. 110. OCENA KOŃCOWA

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Muszyna	137,70
2.	Gorlice (m)	130,77
3.	Nowy Sącz	129,32
4.	Stary Sącz	128,18
5.	Krynica-Zdrój	126,83
6.	Limanowa (m)	119,68
7.	Chełmiec	118,05
8.	Nawojowa	116,44
9.	Moszczenica	113,49
10.	Sękowa	104,08
11.	Jodłownik	103,98
12.	Podegrodzie	102,81
13.	Łososina Dolna	102,30
14.	Mszana Dolna	99,77
15.	Łużna	99,75
16.	Dobra	98,51
17.	Lipinki	98,06
18.	Piwniczna-Zdrój	97,87
19.	Grybów	97,62
20.	Łącko	97,55
21.	Korzenna	97,43
22.	Ropa	95,74
23.	Grybów (m)	95,35
24.	Limanowa	95,09
25.	Biecz	94,90
26.	Bobowa	94,61
27.	Mszana Dolna (m)	94,43
28.	Gródek nad Dunajcem	94,32
29.	Gorlice	93,87
30.	Kamionka Wielka	91,76
31.	Uście Gorlickie	90,99
32.	Rytro	90,85
33.	Tymbark	90,72
34.	Łabowa	89,97
35.	Kamienica	89,49
36.	Laskowa	88,68
37.	Łukowica	87,04
38.	Niedźwiedź	79,93
39.	Słopnice	71,02

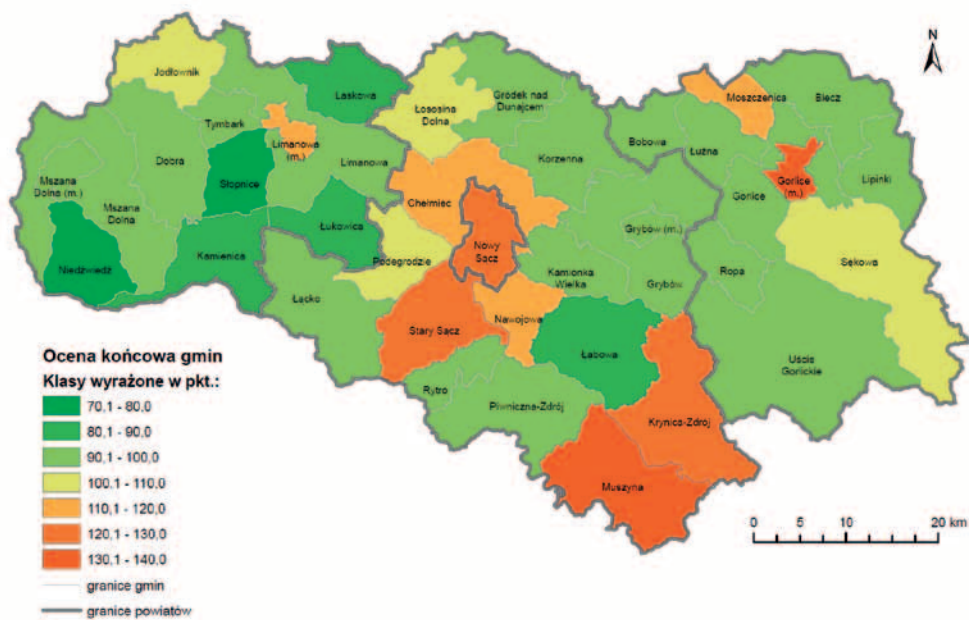
Źródło: opracowanie własne.

Tab. 111. OCENA KOŃCOWA – w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
Lp.	Gmina	Punkty	Lp.	Gmina	Punkty	Lp.	Gmina	Punkty
1.	Gorlice (m)	130,77	1.	Limanowa (m)	119,68	1.	Muszyna	137,70
2.	Moszczenica	113,49	2.	Jodłownik	103,98	2.	Nowy Sącz	129,32
3.	Sękowa	104,08	3.	Mszana Dolna	99,77		Stary Sącz	128,18
4.	Łużna	99,75	4.	Dobra	98,51	3.	Krynica-Zdrój	126,83
5.	Lipinki	98,06	5.	Limanowa	95,09	4.	Chełmiec	118,05
6.	Ropa	95,74	6.	Mszana Dolna (m)	94,43	5.	Nawojowa	116,44
7.	Biecz	94,90	7.	Tymbark	90,72	6.	Podegrodzie	102,81
8.	Bobowa	94,61	8.	Kamienica	89,49	7.	Łososina Dolna	102,30
9.	Gorlice	93,87	9.	Laskowa	88,68	8.	Piwniczna-Zdrój	97,87
10.	Uście Gorlickie	90,99	10.	Łukowica	87,04	9.	Grybów	97,62
			11.	Niedźwiedź	79,93	10.	Łącko	97,55
			12.	Słopnice	71,02	11.	Korzenna	97,43
						12.	Grybów (m)	95,35
						13.	Gródek n/D	94,32
						14.	Kamionka Wielka	91,76
						15.	Rytko	90,85
						16.	Łabowa	89,97

Źródło: opracowanie własne.

Mapa 7. OCENA KOŃCOWA

Źródło: opracowanie własne.

MUSZYNA W PIGUŁCE

Najlepsze atrakcje, zabytki i jedzenie

Muszyna nazywana jest „miastem ogrodów”. To właśnie tutaj znajdują się największe w kraju rozbudowane wszystkie zmysły ogrody sensoryczne. Towarzyszą im przedstawiające krajobrazy i florę Ziemi Świętej ogrody biblijne. Ogrody magiczne potrafią wprawić w zachwyt niejednego turystę. Trudno jest tu oderwać wzrok od barwnych, egzotycznych ptaków, które występują w najróżniejszych zakątkach świata. Uzdrowisko oprócz znakomitych wód mineralnych słynie z licznych zabytków i bogactwa architektonicznego dawnego „Państwa Muszyńskiego”. Świadcami burzliwej historii pogranicza są ruiny zamku pamiętające jeszcze czasy Kazimierza Wielkiego, a także barokowy, inkastelowany kościół, który dawał schronienie mieszkańcom podczas najazdów. Jednak najcenniejszym zabytkiem, który rocznie odwiedzają setki tysięcy

gości jest najstarsza w południowych Karpatach potęmkowska cerkiew pw. św. Jakuba Młodsze Apostoła – zabytek wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO. Goszcząc w tych stronach oprócz podziwiania architektury Łemków nie sposób także zanurzyć się w pysznych smakach ich kuchni. Muszyna pełni rolę jednego z głównych ośrodków turystycznych Sądecczyzny. Dobra infrastruktura na szlakach pieszych i rowerowych sprawia, że samo miasto jak i okoliczne miejscowości stanowią doskonałą bazę wypadową na krótsze bądź dłuższe wyprawy w góry Beskidu Sądeckiego czy słowackie Góry Czerchowskie. Miłośnicy dwóch kółek odnajdą tutaj rowerowe El Dorado, bowiem do dyspozycji mają 288 km oznakowanych szlaków rowerowych oraz możliwość skorzystania z nowej infrastruktury międzynarodowych tras AquaVelo i EuroVelo 11.

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

World Heritage
Convention

Bank Spółdzielczy w Grybowie

Grupa BPS

Jesteśmy zawsze blisko Ciebie

Centrala Grybów

ul. Rynek 13
tel. 18 440 86 50
fax 18 440 86 60

O. Bobowa

ul. Węgierska 153
tel. 18 351 40 01

O. Uście Gorlickie

Uście Gorlickie 177
tel. 18 351 60 09

O. Korzenna

Korzenna 505
tel. 18 440 61 02

PK w Grybowie tel. 18 445 00 39

PK w Florynce tel. 18 447 15 20

PK w Krużlowej tel. 18 445 13 40

PK w Ptaszkowej tel. 18 445 53 00

PK w Stróżach tel. 18 445 09 37

PK w Siedliskach tel. 18 353 06 04

PK w Śnietnicy tel. 18 351 62 29

PK w Lipnicy Wiel. tel. 18 441 70 20

PK w Łęce tel. 18 444 37 69

PK w Ropie tel. 18 353 42 27

I mamy tu wszystko...
Płatności mobilne też.

sprawdź nas na
www.bsgrybow.pl

SHP SKŁADNICA w Grybowie

Rok założenia 1912

**33-330 Grybów, Rynek 1
tel. 18 445 04 37**

**Zapraszamy do
SIECI SKLEPÓW
spożywczo-przemysłowych**

108 lat tradycji

PIEKARNIA - CIASTKARNIA

- **Produkcja oparta na tradycyjnych recepturach niezmiennych od 40 lat.**
- **Najwyższa jakość pieczywa oraz wyrobów cukierniczych.**
- **Wyroby cukiernicze produkowane z najwyższej jakości składników.**

Zapraszamy

**ul. Kościuszki 30, tel. 18 445 04 37, kom. 669 988 011
piekarnia@shpgrybow.pl, www.piekarnia.shpgrybow.pl**

STARY Sącz NOWE miejsce do odkrycia

starysacz.pl

it.wstarymsaczu.pl

STARY SĄCZ – zmieniamy się

DLA MIESZKAŃCÓW DLA INWESTORÓW DLA TURYSTÓW

Inwestycje samorządowe w różne dziedziny życia począwszy od nowych atrakcji turystycznych, przez biblioteki, centrum kultury, budowę kanalizacji i wodociągów, ścieżek rowerowych, dróg, oświetlenia i chodników aż po ofertę kulturalną – tworzą miejsce gdzie chce się być, chce się zamieszkać. Rozwój wspierany przez inwestycje gminne, wykorzystujące walory historyczne i przyrodnicze Starego Sącza, skłania do inwestycji w Gminie Stary Sącz firmy zewnętrzne. Zapraszamy do współpracy.

Urząd Miejski w Starym Sączu, ul. Stefana Batorego 25
gmina@starysacz.um.gov.pl (18) 446-02-70

GMINA ŁĄCKO

Rok 2019 w Gminie Łącko stał pod znakiem kontynuacji szerokiego frontu inwestycyjnego. Największą i najważniejszą z nich było powstanie za ponad 16 mln zł nowej oczyszczalni ścieków w Łącku dla aglomeracji obejmującej 8 miejscowości. W ramach tego samego projektu rozpoczęto zakończoną w br. budowę kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Zabrzeż o wartości prawie 7 mln zł.

Kolejne zadania kanalizacyjne zrealizowane w 2019 r. to oddanie do użytkowania kanalizacji obejmującej Wolę Piskulinę, Wolę Kosnową oraz część miejscowości Maszkowice. Wykonano też projekt sieci kanalizacji sanitarnej dla os. Pożogi w Łącku oraz dla kolejnej części Maszkowic. To jednak nie koniec inwestycji związanych z gospodarką wodno-ściekową w Gminie Łącko. Również w 2019 r. podpisane zostały umowy o wartości blisko 15 mln zł na budowę oczyszczalni ścieków wraz z budową kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w miejscowości Kadcza. Realizacja tych zadań była możliwa dzięki bardzo skutecznemu aplikowaniu Gminy Łącko o środki unijne.

Innymi działaniami nakierowanymi na ochronę środowiska w 2019 r. była budowa PSZOK w Łącku za ponad 1,24 mln zł, jak również pozytywną ocenę uzyskał wniosek na budowę PSZOK-u w miejscowości Jazowsko na kwotę blisko 2 mln zł.

Od lat jako łącki samorząd staramy się, by nasi uczniowie mieli jak najlepsze warunki nauki i rozwoju. Rokrocznie aplikujemy o środki finansowe na modernizację przyszkolnych boisk sportowych, termomodernizację szkół czy też zakup pomocy dydaktycznych. W 2019 r. zmodernizowano boisko przy SP w Zabrzeży oraz uzyskaliśmy dofinansowanie na przebudowę boisk przy SP w Szczereżu i Obidzy. W tej drugiej wyremontowana została też kotłownia. Ważnym zadaniem było również otrzymanie dofinansowania w kwocie prawie 800 tys. zł na utworzenie przedszkola w Jazowsku.

W roku 2019 kontynuowano rozbudowę infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej. Przy blisko 20 km ścieżek pieszo-rowerowych istotnym przedsięwzięciem było otwarcie dwóch wypożyczalni rowerów: w Łącku i w Jazowsku, a także powstanie strefy rekreacji nad Dunajcem w Łącku.

Kolejną inwestycją mającą na celu rozwój turystyki jest budowa wieży widokowej na Górze Modyń, na którą Gmina Łącko w 2019 r. otrzymała dofinansowanie, podobnie jak na oznakowanie przysiółków w Gminie Łącko. Obydwa te zadania są realizowane w bieżącym roku.

Przy wyliczaniu najważniejszych inwestycji jakie Gmina Łącko poczyniła w poprzednim roku kalendarzowym, nie sposób zapomnieć o inwestycjach w infrastrukturę drogową. W 2019 roku nową nawierzchnię zyskało ponad 9 km dróg gminnych o łącznej wartości przekraczającej 3,6 mln zł, w której to kwocie dużą część stanowią środki zewnętrzne.

LAT **30** ERBET[®]

GENERALNY WYKONAWCA INWESTYCJI

**TOP
Builder**

Hotel Szczawnica Park
Resort & Spa****
Generalny Wykonawca
ERBET Sp. z o.o.

LAUREAT NAGRODY TOP BUILDER 2020
Za generalne wykonawstwo Hotelu Szczawnica Park Resort & Spa****

18 449 60 10

www.erbet.pl

...**ekologiczna**
z natury

www.osmnowysacz.pl

OKRĘGOWA SPÓŁDZIELNIA MLECZARSKA W NOWYM SĄCZU

to jeden z największych w Małopolsce, nowoczesnie zarządzany zakład produkcji mleczarskiej, cieszący się ponad 100-letnią tradycją. Zgromadzone doświadczenie i wiedzę łączymy z najnowszymi technologiami, koncentrując się na uzyskaniu najwyższej jakości produktu. OSM Nowy Sącz to Producent szerokiej gamy cenionych i poszukiwanych przez konsumentów produktów konwencjonalnych oraz ekologicznych. Nasze wyroby wytwarzane są z najwyższej jakości surowca, objęte gwarancją bezpieczeństwa dzięki stosowanym nowoczesnym systemom zarządzania jakością: HACCP, IFS oraz ISO 14001. Ekologiczna żywność kojarzy się nam z czystym środowiskiem naturalnym, spokojem, sielankowym wiejskim pejzażem oraz różnorodnością upraw. To wszystko jest dla nas gwarancją zdrowia. Dlatego zgodnie z uzyskanym w 2006 roku certyfikatem BioCert rozpoczęliśmy produkcję wyrobów ekologicznych, którą kontynuujemy do dnia dzisiejszego, poszerzając ją o nowe asortymenty.

znajdź nas na
facebook

Wkrótce otwarcie
nowego sklepu z produktami regionalnymi
przy ul. Sobieskiego 22 w Nowym Sączu

ZAPRASZAMY

Termy Lipiany – Słowacja

www.machnik.pl

Wymiana sieci wodociągowej w Gminie Muszyna

Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Stary Sącz

Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Krepachy, gmina Nowy Targ

Rozbudowa drogi wojewódzkiej w m. Krynica Zdrój

SPÓŁDZIELNIA OGRODNICZA ZIEMI SĄDECKIEJ

SZEROKI ASORTYMENT SEZONOWYCH OWOCÓW I WARZYW

Zapraszamy do naszych
sklepów i hurtowni na ul. Chopina 10

mail:sekretariat@sozs.pl

WWW.SOZS.PL

GALERIA

DA VINCI

OPRAWA OBRAZÓW

SKLEP DLA PLASTYKÓW

RAMY
FOTORAMKI
LUSTRA
OBRAZY

OPRAWA
OBRAZÓW
www.oprawa.pl

- obrazy olejne
- akwarele • hafty
- grafiki • dyplomy
- papiirusy • plakaty • fotografie

Nowy Sącz • ul. Lwowska 13 (obok Muzeum)

SKLEP DLA PLASTYKÓW

Miasto Limanowa

Dlaczego warto odwiedzić Limanową?

Bo jest to miasto niezwykle, na zawsze pozostające w pamięci. Położone w malopolskiej uroczej kotlinie, wśród wzgórz Beskidu Wyspowego, przyciąga klimatem, gościnnością i pięknym otoczeniem. Jest tu co zwiedzać, jest co podziwiać, jest się czym zachwycać.

Why visit Limanowa? Because it is an amazing and memorable town located in a picturesque valley in the hills of the Island Beskid in Malopolska, which attracts with its atmosphere, hospitality and breath-taking surroundings. There is plenty to explore, admire and appreciate here.

10 powodów, dla których warto odwiedzić Limanową

1. Dobra komunikacja, wygodne drogi prowadzące do Limanowej, dobry dojazd z Limanowej do innych miejsc w Małopolsce.
2. Cisza, spokój bez konieczności rezygnacji z miejskiego komfortu.
3. Góry i wyprawy w góry na wyciągnięcie ręki (stopy).
4. Urocze krajobrazy, wspaniałe pejzaże, niepowtarzalne widoki.
5. Aktywny wypoczynek, nieograniczone możliwości uprawiania różnych sportów.
6. Ciekawe imprezy kulturalne, sportowe i rozrywkowe.
7. Interesujące zabytki kultury i historii.
8. Urzekający folklor i bogactwo kulturowe regionu.
9. Miejsca sakralne służące wyciszeniu, kontemplacji i refleksji.
10. Ludzie otwarci, życzliwi i gościnni.

10 reasons, why Limanowa is worth visiting

1. Good access, convenient roads to Limanowa, good access to Limanowa from other places in the Province of Malopolska
2. silence, quietness without a need to give up an urban comfort
3. mountains and hiking opportunities within arm's (foot's) reach
4. picturesque scenery, beautiful landscapes, unique views
5. active leisure, unlimited opportunities to go in for various sports
6. interesting cultural, sports and entertainment events
7. interesting monuments of culture and history
8. enchanting folklore and cultural variety of the Region
9. sacred places where you can calm down, contemplate and reflect
10. people open, friendly and hospitable

Każdy, kto odwiedzi to urocze zatopione w naturalnej zieleni Beskidu Wyspowego miejsce, przekona się, że jest to miejscowość o niepowtarzalnej atmosferze. Wyjeżdża się stąd z bagażem miłych wspomnień uwiecznionych w sercu i na fotografiach, po to by...powrócić. Limanową można bowiem poznać w ciągu kilku dni, ale jej czar sprawia, że warto tu wracać co rok.

Everyone who visits this quaint place hidden in the natural greenery of the Beskid Wyspowy Mountains will become convinced of its unique atmosphere. You leave Limanowa with many nice memories immortalized in your heart and on photos only to ... come back here. You can get to know Limanowa during a few days but its charm makes you come back here year after year all your life.

miasto działania i rozwoju

the city of action and development

Limanowa SLOW CITY - to cel do którego dążymy, poprzez rozwój, rozbudowę infrastruktury, likwidację barier architektonicznych, rozbudowę obiektów sportowych, tworzenie miejsc rekreacyjnych, placów zabaw, czy odnawianie obiektów użyteczności publicznej. Nowe nawierzchnie dróg, chodniki, inwestycje ekologiczne podnoszą standard życia i sprawiają, że żyje się zdrowo i bezpiecznie.

Limanowa SLOW CITY – it's a goal which we are heading through development, infrastructure extension, dismantling of architectural barriers, extension of sport buildings, creating recreational areas and playgrounds, renewing public buildings. New roads, pavements, ecological investments improve standards of life and make it health and safe.

Priorytetowe inwestycje:

Priority investments:

Rewitalizacja
ryнку

Przebudowa
Limanowskiego Domu
Kultury

Budowa Zintegrowanego
Węzła Przesiadkowego

Rewitalizacja
parku

Budowa
tras rowerowych

Przebudowa
parkingu

34-600 Limanowa, ul. Jana Pawła II 9

7 PLEBISCYT MEDYCZNY

Znamy już najlepszego lekarza,
pielęgniarkę i ośrodek zdrowia STR. 64

Łukasz Połomski:
Kryzys i głód STR. 78

Sądeczanin

MIESIĘCZNIK

PROF. BOLESŁAW FARON:
ZAPISKI
Z WIDOKIEM
NA TATRY STR. 82

Grzegorz M. Malinowski:
Asymetria STR. 91

MAJ 2020 Nr 5 [141] | Rok XIII

Cena 5 zł (w tym 5% VAT) | NR INDEKSU 259071

www.sadeczanin.info

Sądeczanin

MIESIĘCZNIK I PORTAL INTERNETOWY

MIESIĘCZNIK
KWARTALNIK HISTORIA
PORTAL SADECZANIN.INFO

INFORMACYJNY PULS REGIONU

- OD 13 LAT BLISKO SĄDECZAN
- PORCJA RZETELNYCH INFORMACJI O SĄDECCZYŹNIE
- MIESIĘCZNIK I KWARTALNIK DOSTĘPNY W PRENUMERACIE I E-WYDANIU
- BLISKO 8 000 ARTYKUŁÓW ROCZNIE
- MIESIĘCZNIK: 100 STRON O GOSPODARCE, KULTURZE, HISTORII,
- PORTAL: 16 MLN ODSŁON I 1,5 MLN UŻYTKOWNIKÓW MIESIĘCZNIE
- KWARTALNIK: 100 STRON O HISTORII REGIONU W FORMIE MONOGRAFII

Sądeczanin

MIESIĘCZNIK I PORTAL INTERNETOWY

Zamów prenumeratę:

e-mail b.berdychowska@sadeczanin.info

lub zadzwoń 18 475 16 26

ISBN 978-83-951742-4-7

Sądeczanin
www.sądeczanin.info

Nowy Sącz, lipiec 2020